

Tigduda Tazzayrit Tamagdayt Tayerfant
Aylif n Uselmed Unnig d Unadi Ussnan
Tasedawit Akli Muḥend Ulḥağ- Tubiret
Agezdu n tutlayt d yidles n tmaziyt

Akatay n taggara n Master
Tayult n tesnilest

**Aglam asnislan n snat n tmeslayin deg snat n
temnaḍin : Slim d Selwan .**

S yur :

-Aghbeche Tassadit .

-Larbi Ryma .

S Imendad n mass:

– Chebieb Nabil.

Aseggas asedawan: 2020-2021

Asnimmer

Tanemmirt s tussda i:

*Twaculin-nney i ettben fell-nney deg umecwar n tyuri-nney
seg mi mezziyit ar assa-a.*

*Mass CHEBIEB Nabil id-yezzgan di lmendad n tezrawt-agi
s tamiwin,s uwellah d useyti,si tazwara almi d taggara.*

I Bensikhaled Anis i yellan yer tama-nney deg teyzi n tezrawt-a.

*I yemsulya d temsulya i ay-iaawnen ad nessbed
ammud n tezrawt-a.*

Abuddu

Ad buddey amahil-a :

- I yimawlan-iw baba d yemma saramey-asen tazmert,
lehna d teyzi n leemer.
- I yessetma: Warda, Farida, Halima, Nawal.
- I watmaten-iw: Farid, Razik, Yacine.
- I temddukal-iw merra ladya Ryma .
- I wid akk iyi-fkan afus n lemɛawna ladya Anis Bensikhaled .

TASSADIT

Abuddu

Ad buddey amahil-agi :

- I yemma d baba ezizen atas ad asen-iṭewwel rebbi di leamer.
- I lejdud-iw i ḥemmley atas .
- I yessetma : Feyrouz , Saada iyi-εawnen atas deg tudert-iw d warraw-nsent : Meriem , Sirine , Adam d Dania aten-iḥerz rebbi nchalah i yimawlan-nsen .
- I watmaten-iw : Azize , Amine d yergazen n yessetma :Samir, Mumuḥ i tteuzuy am watmaten-iw mebla ma ttuy tamettut n gma iyi-ḥessben am weltma-s .
- I temddukal-iw akk yal yiwet s yisem-is d wid iyi-εawnen deg tezrawt-a .

Ryma

Agbur:

Tazwart tamatut.....	11
Afran n usentel.....	12
Iswi n usentel.....	12
Tamukrist.....	12
Turdiwin.....	12
<i>I.Ixef amezwaru:Tasnarrayt.....</i>	13
<i>I.1. Asisen n usentel.....</i>	<i>14</i>
<i>I.2. Asisen n temnaḍin.....</i>	<i>14</i>
<i>a- Tamnaḍt n Σelwan.....</i>	<i>14</i>
<i>b- Tamnaḍt n Slim.....</i>	<i>14</i>
<i>I.3.Asisen n yimsulya.....</i>	<i>14</i>
<i>a- Imsulya n Temnaḍt n Σelwan.....</i>	<i>15</i>
<i>b- Imsulya n Slim.....</i>	<i>15</i>
<i>I . 4.Asisen n wammud.....</i>	<i>15</i>
<i>I. 5. Ugguren id –nemmlal deg wammud.....</i>	<i>15</i>
.I. 6.Tarrayt n ugmar n wammud.....	16
a- Tarrayt Tazrayant.....	16
b-Tarrayt n tesleḍt.....	17
I.7.Agemmay amsislan.....	17
a-Tafelwit n ugemmay.....	18

II.Ixef wis sin:Tizri.....	19
II. 1.Tibadutin.....	20
a-Tutlayt.....	20
b-Tantala.....	21
c-Tameslayt.....	21
II.2.Tasniselt.....	22
II.2.1. Tifurkac n tesniselt.....	23
a- Tasnimeslict.....	23
b- Tasnizlict.....	23
II.2.2 Iferdisen n tesniselt.....	24
a- Imeslic	24
b- Timebdayin.....	24
c- Asenfel.....	24
d- Tameskalt.....	24
d - a - Tameskalt tuddsayant.....	24
d - b - Tameskalt tilellit.....	24
d - c - Tameskalt tarakalant.....	24
d- d - Tameskalt tanmettit.....	24
e-Agrimesla.....	25
f-Tayunt taddayt.....	25
g- Ijerriden imsemgirad.....	25
h- Asedger.....	25
I- Arwas.....	25
j- Taruri n tenmegliwin.....	25

II. 2.3.Amgired ger imeslic akked tmeskalt.....	25
II.3.Timsiselt.....	26
II.3.1.Tifurkac n temsiselt.....	26
a-Timsiselt timesusrut.....	26
b-Timsiselt tamsenselt.....	26
c-Timsiselt tamesflidt.....	26
II.3.2.Asismel n tergalin ilmend uskar agsusru.....	27
a-Tiæzzugin.....	27
b-Timsiwal.....	27
c-Timsenzarin.....	27
d-Tismamayin.....	27
e-Timidisin.....	27
II.3.3.Asismel n tergalin ilmend n wadeg ugsusru.....	27
a-Tamcuglant.....	27
b-Tagruglant.....	27
c-Tidliniyit.....	27
d-Tulwiyant.....	27
E-Tamseclalt.....	27
f-Tanekrant.....	28
g-tagrerjant.....	28
III.Ixef wis kraḍ.....	29
III.1.Anagraw aniyri.....	30

III.2. Tiyra.....	30
III.3. Tirgalin.....	31
III.4. Imeslicen iten-yezdin.....	32
III.5. Imeslicen iten-yessemgaraden.....	72
Asnager n tergalin	76
Taggrayt tamatut.....	78
Tiybula	80
Timerna.....	81
Amawal n tezrawt.....	82
Ammud.....	83
Ammud.....	84

Isegzal :

MD : Amedya .

SB : Asebter .

ATG : Ar taggara .

SPB : système phonologique berbère .

SBK : système phonologique kabyle .

Tazwart tamatut

Tazwert tamatut :

Tutlayt n tmaziyt d yiwet n tutlayt ger tutlayin yellan deg umaḍal,ttmeslayen-tt yimezḍay n tefriqt n ugafa,thuz amkan meqqren seg usammer n Maṣer almi d tigeznin n lkanasi deg umalu,seg ugafa n yilel agrakal almi d tamurt n Niġer deg unzul deg unamek-a id-yenna S.Chaker “tutlayt n tmaziyt d tutlayt yesēan ass-a amḍan ameqqran n tmeslayin i yebḍan deg trakalt tameqqrant”.

Llan aṭas n imussnawen i tt-iḥessben seg tutlayin n ḥam d sam,maca llan wid id-yusan mgal tikti-agi imi tutlayt n tmaziyt d tutlayt tilellit ,tettef-d abrid n timawit xas akken tezwar aṭas n tutlayin ḡer tira,imi tella seg tutlayin timezwura yesēan agemmay i yettwassnen s tiffinay.

Tutlayt n tmaziyt tebḍa ḡef waṭas n tantaliwin yemgaraden yal tammaḍt tettemgirid ḡef tayeḍ deg tmeslayt maca xas ma ttemgirident yella wacu tent-yezḍin imi tutlayin akk seant tirgalin d teḡra.Seg tentaliwin-agi ad nebḍer :tacawit,tamzabt,tatergit,tacelḥit d tentala taqbaylit,yal yiwet seg-sent ad tt-naf tebḍa d tisiwal,seg wid yesbadun tasiwelt ad naf Jean Dubois deg usegzawal-is n tesnilest «tasiwelt d anagrah n yizamulen d yilugan yettwasdukklen anda ara naf asbadu-nsent yettuḡal ḡer ukatar araklan iḡerben.»

Anagrah asnislan amatu n tutlayt tamaziyt yettwaxedmen aṭas iseggasen-a s ḡur imussnawen ibaraniyen d innadiyen imaziyen ad nebḍer seg-sen:A.BASSET akked PICARD (A)1948,SALEM CHAKER 1978,GLAND 1978,ma d ayen yerzan taḡult n tesnilit tettwaxdem s ḡur umussnaw BOUKOUS(A)2009, SALEM CHAKER 1991 d A.Martinet d wiyad.

Xas akken aṭas n tezrawin i yettwaxedmen maca llant aṭas n temnaḍin ur ttwaxedment ara fell-asent tezrawin ,ḡef waya tazrewt-nney ad tili ḡef uḡlam asnislan n snat n temnaḍin-a: Slim/Σin Σelwan ,d tazrewt tamezwarut ara yemmugen fell-asent.

Tazrewt-nney d aḡlam asnislan ḡef snat n temnadin yemqqaraben i yettmeslayen tantala taqbaylit, aḡlam n tmeslayin-a ad yilli ilmend n umusnaw « A. Martinet 1980:sb 172,173» id-yennan :«Tutlayt tettebbeddil ,abeddel-a yezmer ad iḡaz anagrah asnislan deg waṭas n yiswiren». Leqdic-nney ad t-nebḍu ḡef kraḍ n yeḡricen;aḡric amezwaru d ayen yerzan tasnarrayt deg-s ad nawi awal ḡef usisen n usentel,iswi n usentel ,tarrayt d uḡmar n wammud d imsulḡa.Deg uḡric wis sin ad nemmeslay ḡef tesnilit,tifurkac-is d wayen icudden ḡur-s s umata; ma ded uḡric wis kraḍ ad nexdem tasleḍt i wammud-nney.¹

---

¹ «La langue change à tout instant et ce changement peut affecter tout système linguistique à plusieurs niveaux (...) .Tout peut changer dans la langue : la forme et la valeur des problèmes dans l'énoncé c'est-à-dire

Afran n usentel:

Afran n usentel-agi ur yelli ara kan akka imi llant atas n tmental ay –yeğğan ad nefren asentel- agi seg-sent :

* Leqdicat d tezrawin yettwaxedmen yef tutlayt n tmaziyt ur huzzent ara aglam asnislan n temnađin-a .

*Ad nzer ma yella umgired deg uumeslay n temnađin-a ney ala .

*Ad neeređ ad nessnerni tizrawin yef tayult n tesnislant .

Iswi n usentel:

Yal anadi yebna yef yiswi, deg tezrewt-agi ad neeređ ad negmer amud n yimesla n yal tamnađt akken ad:

* Ad nessufey tinmegliwin taddayin d tmeskal d imeslicen imsemgirad n tmeslayin-a i yerzan leqdic-a .

* Abeggen n wazal n teqbaylit d tmaziyt.

Tamukrist:

Xas akken atas n tezrawin i yettwaxedmen yef uħric n tesnislant maca llant atas n temnađin i wumi ur xdimen ara tizrawin , yef waya ad neeređ deg tezrewt-agi ad nexdem aglam asnislan i temnađt n Slim d Selwan anda ara nzer ma yella umgired n tmeslayt deg temnađin-a xas ma m qarabent ney ala.

Ma mgaradent tmeslayin-a deg uswir n tesnislit yef unagraw asnislan n teqbaylit (SPK).

Turdiwin:

Akken ad nerr yef yisteqsiyen-agi yessefk ad d-nesummer kra n turđiwin:

-Yella umgired ger snat n temnađin deg umeslay.

-Ulac amgired deg umeslay deg temnađin-a imi m qarabent.

Ixef amezwaru: Tasnarrayt

I.1.Asisen n usentel :

Tazrawt ara nexdem d tin ikecmen deg tayult n tesnilest,asentel-nney d aglam asnislan gar snat tmeslayin n snat n temnađin yemqaraben ,tameslayt n Σelwan d tin n Slim deg-s ad neeređ ad nezrew timeslayin-a ilmned n tarrayt umusnaw A. Martinet .

I.2.Asisen n temnađin

a- Tamnađt n Σelwan :

Tamnađt n Σelwan tezga-d deg tıiwant n Hizer ,tebeed yef Hizer azal n 13 n yikulumitren, ma yef wayir n Tubiret azal n 35 n yikulumitren . Iqubel-it-d seg tama n ugafa udrar n Ğerđer,seg tama n usammar Σin Lħammam,ma seg tama n uzul d Ssed n Busardun yer umalu d ayir n Tubiret. Imezđay n Σelwan tıfen deg wansayen d leewaye1 i asen-d-ğğan yimezwura-nseñ,xedmen tamurt acku tudert-nseñ tbedd yef wayen id-ttawin seg tfellaht,maca tigrat-agi atas n yimezđay id-ihujren seg-s imi ur tessei ara tawilat atraren am lħamu,sbiter,la poste...atg.

b-Tamnađt n Slim:

Tamnađt n Slim d taddart id-yezzgan deg tıiwant n Hizer,ayir n Tubiret,tebeed azal n 8,8 n yikulumitren yef Hizer ma yef Tubiret azal n 18 ikulimitren.Thudd-it-d seg ugafa taddart n Σelwan,seg usammar d idurar n Ğerđer,ma seg unzul d tayiwant n Leşnam ma seg umalu d taddart n yiyil izeggayen. Tamnađt-a d tamurt n yidurar ,tussa-d yef tezyi n ubrid n wuıtun wis 33 yetttawin yer Tikejda anda ara tæddid yef waţas n temnađin : Lmeħşer,Aftis irejđalen,Agentur akken ad tawdeđ yer temnađt n Slim. S umata tesse sin n yiberđan i d-yettaken yur-s ama d abrid n Hizer ney abrid n Leşnam. Akken tesse alalen n tudert iwatan am : lgaz,aman,lğamee,ayerbaz d tħunna,leqhawi...atg.

I.3.Asisen n yimsulya:

Deg usentel-agi imsulya ilaq ad illin d wid yeqqimen deg tmurt-nseñ ur unnigen ara , ilaq ad nefren wid ur nessexdam ara tutlayin nniđen s waţas imi leqdic-nney d win yebnan yef uglam asnislan n tmeslayt n yimezđay n snat n temnađin (Slim / Σelwan). Di tsestant-nney ,nefren ad nessteqsi imsulya n snat n temnađin ,ara yillin d wid yemgaraden deg leamer,tuzzuft d uxeddim.

a- Imsulya n temnađt n Σelwan:

Ismawen n yimsulya	Tuzzuft	Leɛmer	Axeddim
B.SAID	Awtem	66 n yiseggasen	D afellaḥ
B.Ahmed	Awtem	70 n yiseggasen	Transport
Z. Amarouche	Awtem	52 n yiseggasen	D tajer
A.Meseuda	Tawtemt	69 n yiseggasen	Ulac

b-Imsulya n temnađt n Slim:

Isem n yimsulya	Tuzzuft	Leɛmer	Axeddim
A.Mohamed	Awtem	62 n yiseggasen	D aɛessas n uyerbaz
L.Hamid	Awtem	59 n yiseggasen	Ulac
N.Lwiza	Tawtemt	88 n yiseggasen	Ulac
Z.Salwa	Tawtemt	43 n yiseggasen	D taselmadt
N . Nassira	Tawtemt	52 n yiseggasen	D tafellaḥt

I.4.Asisen n wammud:

Di tazwara leqdic-nney d amahil deg wannar,nexđem-it deg snat n temnađin: Slim, Σelwan.Ammud-nney yella-d s tmaziyt deg-s negmer-d awalen n yal tamnađt. Anadi-nney yebđa yef sin n yeḥricen ney snat n tarrayin ;tarrayt tazrayant d tarrayt n tesleđt.Iwakken nessawed ad negmer ammuđ-agi , deg usurif amezwaru negmer-d tameslayt n yal tamnađt imi imezđay n Σelwan ad naf γur-sen tameslayt n at meddur d tin n at rgan,ma yella deg taddart n Slim ad naf tin n at yeɛla d tin n at meddur.

Deg uswir wis sin seld mi d-nejmae ammuđ-nney icudden γer uglam assnislan ad tennessismel ilmend n umgired i yellan deg ususu n kra n imeslicen (tirgalin,tiyra,...).

I.5.Ugguren id-nemmlal deg wammud:

*Tugget n yimezđay n Σelwan guğgen ggran-d kan kra n yixxamen.

*Aṭṭan n COVID 19 ur aγ-yejji ara ad nali akken nebya imi medden ttagaden ad iruḥ uberrani γur-sen.

I.6.Tarrayt n ugmar n wammud:

S umata tazrewt-nney tebda yef sin n yehricen ; ahric n tesnarrayt anda ara d-nemmeslay yef wayen yerzan tasastant (asisen n usentel,imsulya,tamnaqt....).

Akken ara d-nemmeslay deg unadi-agi yef uhric n tesleqt anda ara nezrew ammud n yimesla i d-negmer seg wennar.

Maca,akken ad nessiweq ad negg tazrewt i umeslay n temnaqt n Selwan d temnaqt n Slim ilaq axeddim-agi ad yilli isenneq yef snat n tarrayin tigejdantin:

a-Tarrayt tazrayant:

Yal tazrewt n tussnant ilaq ad tili tsenneq yef tyuri n yedlisen id-yewwin yef usentel akken ad nekkes akk ayen icudden yer usentel-nney ama d tibadutin,imediyaten ney d awalen icudden yer uglam asnislan yerzan tmeslayt n temnaqt n Slim , d wid n temnaqt n Selwan. S umata tazrewt – nney tedfar tarrayt tazriwurant n A. Martinet, yef waya ad nessmekti yef imenzayen iyef tebna tizri-a id-yesbanen atas imussnawen seg-sen amussnaw A.Martinet 1908/1999.Amussnaw A.Martinet yettwaqsab d baba-t n tezriwin europene d imahilen n uyarbaz n Prague , tizri –a tebna s tmuyli yellan ayagi n F.de Saussure anda yehseb tutlayt d anagraw , gur-s tawuri tagejdant n umeslay n umdan d taywalt ,maca ayerbaz azriwuran n A.Martinet ikemmel deg ubrid-is yiwi-d amaynut anda icawed i yiwen seg imenzayen n F. De Saussure yerzan asbadu n tutlayt , tizri –a n A.Martinet tefka azal i twuriwin i refden iferdisen imutlayen deg yinaw , yal awal yefka-as anamek usrid ,gur-s awal dixel n yinaw yesea tawuri takmamt ,tizri-a iswi –is d asuffey n yiferdisen n tutlayt yesaan tawuri.

Tutlayt d allal n teywalt yeddsen s wudem uslig (agsusru uslig) inaw itteffey-d d tayunin tisanamkanin i yebdan dayen d tayunin timsemgarradin timsebdatin .D bettu n umeslay d iwalacen akked imeslicen ilmend n yijerriden imsemgirdanen gar-asen.

Asefki anaywal : d assay-nni yellan gar unamek n tayunt deg yinaw (taywalt) akked wayen i nebya ad d-nessenfali .

Tasenmeslict :iswi-is d asuffey n yimeslicen akked tmeskal .

Tasenwalact:tessismil tayunin ilmend n taggayin-nsen ,taggayt tajerrumant ,taggayt tamawalant .

Tamyunwalt: tzerrew asiley n wawalen ,s usuddes ney s usuddem .

Taseddast: tzerrew assay n umyuggel gar yiferdisen n yinaw akked twuri-nsen .

Tasnilest tazriwurant iwakken ad d-tessuffey tayunin tsnilsanin tesseqdac asenfel ma ulac amek tesseqdac asedger.

b-Tarrayt n tesledt:

Yal anadi ibedd yef kra n isurifen n unadi, ama d wid n tesnarrayt, tasledt d ugmar n wammud. Deg leqdic-agi nessemres tarrayt n uqlam deg wayen yerzan ammud s usexdem n tarrayt n tsestant n wennar, anda ara neffey yer s annar ad sessteqsi kra n yimsulya n temnađt n Σelwan d temnađt n Slim akken ad negmer akk ayen yerzan leqdic-nney, syen akkin ad naru ayen id-nejmae s tira tamsislant, tasnislit d tira n tmaziyt .

I.7. Agemmay imsisel agraylan :

Tabadut: agemmeay imsisel agraylan tesnulfa-t-id tidukla n temsiselt tagraylant id-yesslal umussniles afransis Paul Édouard Passy (1859-1940) deg useggas n 1886. Iswi-ines amezwaru akken ad saedlen tira timsiselt id-sumren i yal tutlayt deg umađal .Sumren-d yiwen n unagraw n tira amezzran iwatan i uselmed yemmugen s yisekkilen n yigemmayen agrigi d ulatini akked kra n yisyalen id-snulfan inemsihiyen i wannect-a .

Agemmay imsisli agraylan ires yef yiwen n yizar anda yal imesli n umeslay yessefk ad yettwaru s yiwen n usekkil kan ney yal asekkil ad yesu yiwen n yimesli kan .Imeskar n ugemmay-a akked isemras inagrawen nniden rnan-d yer ugemmay-a kra n yisekkilen imsezliyen id-yesbanayen asmuskel n teyra tiniyrit ney turgilit ;abeddel n werza ,asiney , tamsertit n tergalin (asiyri,aksiyri), asisfir , tanecta(timrit) , tiqratin ,isunfuyen , ...atg .

Annect-a yisuraf-a akken ad naru tutlayt i ay-yehwan s yizumal kifkif-iten , yerna ad nizmir ad nyer tutlayt ur nettmeslay ara s tesddi .Ter tama n ugemmay-a agraylan nerna-d tira id-sumren yimnuda n tmaziyt iwulmen i tira n tutlayt-a .²

---

²M. Mahrazi. *Iferdisen n temsiselt-tasniselt n tamaziyt, Ed pages bleues int ; Sb : 52 , 53 .*

a-Tafelwit n ugemmay :

Askil	A-a	B-b	C-c	č-č	D-d	E-e	đ-đ	F-f	Ħ-ĥ	H-h	I-i	J-j
Agemmay asnislan n tamaziyt	[æ]	[b], [b]	[c]	[č]	[d],[d̥]	[ə]	[d]	[f]	[ħ]	[h]	[i]	[j]
Agemmay asnislan agraɣlan	[æ] ,[a]	[b], [b]	[f]	[tʃ]	[d],[ð]	[ə]	[ð]	[f]	[ħ]	[h]	[i]	[ʒ]

K-k	L-l	M- m	Γ - γ	O-o	P-p	Q-q	R-r	ř-r	S-s	š-š	T-t	ţ-ţ	U-u	W-w	Y-y
[k],[k̥]	[l]	[m]	[γ]	[o]	[p]	[q]	[r]	[ř]	[s]	[š]	[t],[t̥]	[ţ]	[u]	[w]	[y]
[k],[c]	[l]	[m]	[ʁ]	[o]	[p]	[q]	[r]	[ř]	[s]	[s]	[t],[θ]	[t̥]	[u]	[w]	[y]

Z-z	ẓ-ẓ	ε -ε	B ^w -b ^w	K ^w -k ^w	G ^w -g ^w
[z]	[ẓ]	[ε]	[b ^w]	[k ^w]	[g ^w]
[z]	[ẓ]	[ʔ]	[b ^w]	[k ^w]	[g ^w]

Deg uħric-a nemmeslay-d ɣef wayen yerzan asisen n usentel d yiswi-is , imsulɣa d tarrayt n ugmar n wammud ...atg .

Ixef wis sin:

Tizri

Tasnislit d yiwen yiccig , azrayan d amaynut yef temsilt « phonologie» yekka-d seg «phone» imesli d logie (tussna) , yef wanect-a i as-nsemma s tmaziyt tasniselt id- yekkan seg sen akked sel,tasniselt tban-d deg uyerbaz n Prague yeldin yef ufus n umussnaw MATH yejmae agraw n yimusnisen yesaan kra n tizri ney kra n tmussni am imussnawen n irumiyen am A.Martinet , Bendenistee , ney d imussnawen inusiyen am Nicolas Jakobson .

Deg useggas n 1920-1929 imussnawen n uyerbaz-a suffyen-d adlis amezwaru agraw agraylan n tesnilest «les travaux de circles linguistiques de Prague » menbeed xedmen asarag anda id- xedmen kra n yisumaren am usummer 22 anda id- segzan talalit n tesniselt «phonologie» ladya yer umussnaw Jakobson deg useggas 19331 yura-d:«principe de phonologie », ma yella deg useggas 1955 Martinet yura-d «traiter de phonologie diachronique»,« économie de changement phonétique.».

II.1.Tibadutin

a-Tutlayt:

Tutlayt d awal d amsefham , d allal s wayes i tettneri temurt deg tayulin yemxalafen ama deg tdamsa , tasertit ,Ferdinaud de Saussure (2002) p(14-15) yeereḍ ad as-yegg tabadut mbeed mi d-yefka asteqsi: d acu-tt tutlayt ? « nekkni ur tt-nessexlaḍ ara akked umeslay , d aḥric kan id-yettbanen s wazal-is , d tidet d asefar inmetti n umeslay akked ugraw n umsefhem ilaqen , teddem tmetti akken ad tt-naf. Aseqdec n umeslay s yur yimdanen »⁷. Ma yella d tabadut n tesnilest yer Ferdinaud de Saussure deg uyerbaz n Prague akked izrimsuk amarikani : « tutlayt d anagraaw n wassayen ney d tagruma n unagraaw i yurzen wa yer wa , anda iferdisen n tutlayt (imesla , awal...atg) ur sein ara azal d ilelli yef wassayen n ugdazal akked tenmegla iten-yezdin.»³

Ilmend n Jean Dubois « tutlayt yer yimdanen s umata , d yiwen n wallal n teywalt , d anagraaw n yizamulen timyanin , d tulmisin n yimdanen n yiwet n tmetti»⁴

Ilmend n André Martinet « tutlayt am wakken d allal n teywalt gar yimdanen , tettemgirid seg umdan yer wayeḍ , seg tmetti yer tayeḍ ».

³ «Pour nous elle ne se confond pas avec le langage, elle n'en est qu' une partie déterminée, essentiel, il est vrai. C'est à la fois un produit social de la faculté de langage et un ensemble de conventions nécessaire adoptée par le corps social pour permettre l' exercice de cette faculté chez les individus. F. Saussure.2002; Sb: 14-15.

⁴ « Pour F. de Saussure, pour l'école de prague et le structuralisme américain, la langue est considéré comme un système de relation ou, plus précisément, comme un esemble de systèmes reliés les un aux autres, dont les éléments(sons, mots, ect) n'ont aucune valeur indépendamment des relations d' équivalence et d'oppositions qui les relient[...]. J. Debois. 2002;Sb: 267.

S umata , deg tadra-nsent tutlayin akk d timawin , ilmend n yimezrayen tira d tamaynut deg umezruy n talsa , tennulfa-d i tikkelt tamezwarut deg usamer alemmas azal n 5.000 n yiseggasen .Gas akken tira tettak afud i tutlayt , d alal n tneflit n yidles d tyerma , drus n yiyerfan i tt-yessemrasen .Dya amur ameqqran n tutlayin qqiment ar ass-a d timawin, ger yigduden yessemrasen tira , llan wid i tt-iskecmen deg yal tayult (tasekla , tasređt , tussna , taywalt ...atg)gur wiyad ad tt-naf anager deg kra n tayulin kan .

b-Tantala:

Tantala d talyiwin tutlayanin yemqaraben ta yer ta , sean tikti n utekki yer yiwet n temyiwant tutlayant.

Ilmend n usegzawal n Larous(2010) p318: « tantala d asmeskel-nni i yellan deg temnađin terza tutlayt-nni»⁵

Ilmend n Salem Chaker (1991) :« deg tmetti n yimaziyen tanekti ; tagejdant n tantala yer wid iqeddcen yef tesnilest teskanayed asmeskel adigan n tutlayt , imi tutlayt n tmaziyt tettban-d s wađas n tantaliwin , ttwabdant deg trakalt meqqren , dinna ad naf yal yiwet tebæd yef tayed .»⁶

Ilmend n Jean Dubois (1999) p 143 :«tantala tadiyant ma nessemgared-itt yef tutlayt , d anagrau n yizamulen d ilugan n usuddes.»⁷

Ilmend n R.Berton (1976) p 13 : «amusniles d ayen ibanen yettwasnen s tilisa n tantaliwin acku dinna yellan dixel n tutlayt , yiger n usmeskel yettkemmil tinnanin yemqaraben i yettæddayen war ma ihulfa yes-sent seg talya yer tayed , maca yal yiwet s tulmisin i yellan i nettat kan. Anda i yewæer ad d-nini anda i tfuk tantala d wanda i tebđa tayed»⁸

c-Tameslayt:

Ameslay yemgarad yef tutlayt , imusnilsen (F.de.Saussure , Noam Chomsky) ttwalin ameslay am wakken d tazmert tabyulujit i d-yettawi yal amdan deg wallay-is mi ara d-

⁵ «Dictionnaire de laRouse. 2010;Sb 18.

⁶ « La notion de dialecte est une notion centrale dans la tradition barbarisante. Elle n'a dans la pratique des linguistes aucune des connotations préjorative qui le caractérisent dans l'usage courant, dialecte signifie simplement variante régionale de la langue . Car la langue berbère se présente actuellement sous la forme d'un nombre élève de dialecte, ou variété régionale, répartis sur un aire géographique immense et souvent très éloigné les uns des autres. » S. Chaker. 1991; Sb : 03.

⁷ «Employé couramment pour dialecte régionale par opposition a la langue, le dialecte est un système du signe et de règles combinatoires »..... J. J. Dubois. 1999; Sb:143.

⁸ « Le linguiste est évidemment troublé par la délimitation des dialecte car il est en présence, a l'intérieur d'une langue, d'un champ de variation contenué de phénomènes voisins qui passent insensiblement d'une forme a autre mais chacun suivant son caractère propre. D'ou la difficulté de dire ou finit un dialecte et ou commence le suivant.». R. Berton.1976; Sb:13.

ilal. Tazmert-a terza anagar amdan ur tt-nettaf ara γur imudduren nniḍen .Talyiwin n teywalt ara naf γur kra n yimudduren am tzizwa ney ibekan , mgaradet atas γef tulmisin n umeslay n umdan ; dayen ameslay d tagruma n yilugan imadwanen s izmer umdan ad isali tutlayin ama d tin n tyemmat ney d tid nniḍen .

M.Georges : yesbadu-d tameslayt d akken d allal n teywalt , agraw n yimdanen i yellan d amsari deg tmuyli tinmettit yenna-d d ayen nezmer ad nesbadu tameslayt mi ara t-cudd yer trakalt , maca aya ad yilli s unamek d awesean imi nezmer ad t-nesseqdec ugraw inmetti . Iswi n wawal tameslayt d abeyyen n tlisa n tutlayt mebla ma nemmeslay-d γef uzayar-is.»⁹

Ma yella d J.Mounin «yettwali-tt d akken d agraw n yizamulen d ilugan id- yettusbadun ilmend n trakalt deg tmetti.»¹⁰

II.2.Tasniselt:

D yiwet n tfurkect seg tfurkac n tesnilest i izerwen imesla ilmend n twuri akked twuri-n sen deg yiwen n unagaw amutlay.Tamsiselt tzerrew imesla iwumi neqqar imesla , ma yella d tasniselt tzerrew imesla iwumi neqqar ifunimen ; tasniselt yessefk ad tnadi γef yimgirden imesla icudden yer yimgirad n tnnika deg yiwet n tutlayt γef waya i as-neqqar timsiselt tamwurant tamsiyert .

André Martinet : «tasniselt d tamsiselt tamwurant tamsiyert : tessismil imesla n yal tutlayt ilmend n temlilt n yal yiwen deg tutlayt-a ilmend dayen n wassayen d yimesla -nniḍen n tutlayt»¹¹

Ela ḥsab n J.Dubois «tasniselt d tussna izerwen imesla n umeslay n umdan seg tama n twuri-n sen deg unagraw n teywalt tasnilsant , tettwasebdeγ γef tesleḍt n tayunin tifararayin (imeslicen , tigmuzliti n) yettwasegden yer ugama ukemmilen n yimesla »

Ihi tasniselt tzerrew imesla ilmend n twuri d twuri-n sen mebla ma teggla-d s yijerriden imi fkan i icudden yer unmek.

⁹ « Moyene linguistique de communication d'un groupe humain homogène deux point de veu socioculturel un parler se définit surtout géographiquement, mais dans un sens plus larges, le treme peut s'applique a un groupe sociale , emploie des tremes permet dénoter une manifestaton d'une langue sans se prononce.». J. Mounin, dictionnaire du linguistique, Ed. Puff, France, 1974; Sb :249.

¹⁰ « Parler est un système de signe et de règles combinasant défini par un cadre géographique étroite dont le statut sociale..... » j. Mounin, Ibid ;Sb: 345.

¹¹ M. Mahrazi. Iferdisen n temsiselt-tasniselt n tamaziyt, Ed pages bleues int ; Sb : 68 .

II.2. 1.Tifurkac n tesnislit:

1- a-Tasnimeslict

« D tussna izerwen imeslicen d aħric seg tesnislit , txulef tasnizlict i izerwen timeskal tismektanin n ifuras n intonation , anay ,tiqqrit , tacewwiqt.Tzerrew tayunin timezyanin timsemgirad (imeslic) , iswi-is d asuffey n imeslicen n tutlayt d usismel-nsen ;d tezrewt n umyekcam gar-asen , terres yef sin n lsasat igejdanen : - timebdayin (segmentation) akked d usenfel ney amutlay (commutation) ».¹²

Tzerrew tayunin timsemgarradin taddayin ney imeslicen akken ad d- nessufey wa ad asismel imeslicen n tutlayt ara nezrew akked ad nzer amek ddsen .

Akken id-yenna umusniles Maħrazi .M:« tasenfunimt d aħric n tesnilest izerwen xersum tayunin timsemgirad taddayin ney ifunimen .Iswi-ines ihi d asuttēn n yifunimen n tutlayt i nzerrew , d usismel , d uzrrew n tuddsiwin -is ...atg .Iwakken ad nizmir ad nexdem akk anect-a ,aṭas n tarrayin zemrent ad magent i tsenfunimt»¹³.

1- b-Tasnizlict

Tabadut tibawit eḷaḥsab Martinet : “tasnizlit =akk-(tiyra+tirgalin) .

Tabadut tilawit =asusru +tanflit +asfri + taqrit ,tacewiqt ney d amgired-nni i yettilin deg tayect n umdan mi ara d-yessufey imeslic (tufayt, azenzay ...atg.

Tabadut tayed (Neutre):eḷaḥsab imarikanen :tasnizlict d ayen akk i nezmer ad nebḍu d timebḍa (segmentation).Tzerrew ijerriden akinebdanen n umeslic am uybeddu , tiqqrit , tizlit.

D tussna id-yelhan d tigin tirmibdin ,ney akken nniḍen tigmi yetteddun d usiweḍ n yizen ur nbettu ara d tayunin timsemgirad , maca seant tawuri tamsemgiredt.

Akken d-yenna Maħrazi .M:« tasnunya telha-d d tayunin timnigbaḍuyin asfir , tiqqrit , tacewwidt».

II.2.3.Iferdisen n tesnislit:

a-Imeslic ney afunim :

D tayunt tamezwarut tamezyant n tesnilest tamsemgirdant ur nesēi anamek , d tayunt taddayt , di bettu ageneses asnilsan n tinawt , anda ṣṣenf-is yettban-d s unagraw n yijerriden imesmgiridanen .

¹² «Bulletins de l'Académie Royale de Belgique ,année 1979/65/ PP.363-368 . vu le 09/05/2021A 12:00H.

¹³ I M. Mahrazi. Ibid; Sb 69.

Asnekwu n imeslic : iwakken ad nesnekwu tayunin n tutlayt (imeslicen) ad nesseqdec tarrayt n tezrawt n uwezzae (distributionale) id-ibanen deg tmurt n marikan deg useggas n 1930, tarrayt-a tzerrew tayunin i yezwaren ney id-iɛfren deg yinaw , tarrayt-a tesseqdac :

b-Timebdayin :

D akala ibettu inaw d timebayin ara yebɗun d tayunin , d usismel-nsen ilmend n wassayen yellan gar-asen .

c- Asenfel :

Akayad i yeɣaɣan ad nesnekwu imeslicen yellan deg yinaw , mi ara nerr imeslic deg umkan n wayeɗ , yezmer ad ibeddel unamek yezmer ala , ma ibeddel unamek d imeslic ma ur ibeddel ara d tameskalt .

d-Tameskalt :

D aneɗruy ideg s usemres uzzil , yiwet n tutlayt , ur telli ara deg yiwen n wakud , deg umkan-nniɛden deg yiwen akka n unagraw anmetti , teɕɕabi yer wayen i tella deg wakud-nniɛden , deg ugraw anmetti – nniɛden , nettat tebɗa d leɣnaf :

d-a-Tameskalt tuddsayant

Tettban-d ilmend n usatal asnilsan , s yimesla itt-d-iɛfren ney itt-d-yezwaren akka deg yinaw .

d-b-- Tameskalt tilellit:

Ma yella snat n tayunin tismislanin , imeslic ney alyac banen-d deg yiwen usatal ameslican ney alyacan , ma yella yezmer yiwet ad tuyaɗ deg wadeg n tayeɗ bla ma yella-d umgired deg unamek amussnan n wawal ney n tefyirt , ihi imeslicen-nni ney alyacen d timeskal tilelliyin n yiwen n umeslic .

d-c-Tameskalt tarakalant:

Ttettili-d si lqella n unermes ger yegrawen inmettiyen anda i d-bennun ijerriden imsisliyen d isnisliyen ara d-susruyen nitni kan , i yemgaraden yeɗf yegrawen –nniɛden inmettiyen .

d-d-Tameskalt tanmettit :

D amgired i d-yettilin gar tissiyin tinmettiyin deg yiwen ugraw anmetti.

e-Agrimesla:

D anagraw n yijerriden timsemgaradin icerken sin n yimeslicen am tenmegla d urawes ,deg tutlayt n tefransist imeslic n R ur d yessegzay ara tayunin timsigirad /R/ akked /r/ d timskal tisnislani n yiwen imeslic .

Ma yella yiwen imeslic ney yiwen taycet sean yiwen ijerrid –iten yezdin ,nezmer ad ten-nezrew ela ḥsab tayunt taddayt .

f-Tayunt taddayt :

D tayuga n wawalen yesean anamek yemgarrad anda umsil yemxallaf kan deg umeslic.

g-Ijerriden imsemgirad (tijwal timsemgirad) :

Ma yella sin n imeslicen mgaraden nezmer asen-d-nessufey ijerriden imsemgirad . Nsemma i tejwal timsemgirad ney dayen tijwelt timsefkt; tijwelt i yessurufen iman-is kan asemgired gar yiwen n ufunim d ufunim-nniḍen .Γef wanect-a ,nezmer ad nesbadu afunim am wakken taffa n tejwal timsemgiradt¹⁴”(J.Dubois 1999:489).

h-Asedger :

D tillin n yimesla deg yisatalen yettemcabin , mi ara nmuḡel yer yimeslicen iten-id-idefren ney wigad iten-id-yezwaren ma yella-d ala ubeddel anmesli .

i-Arawes :

Sin n yimesla id-yettbanen deg waṭas n yisatalen ala deg yiwen n usatal –nniḍen .Netta yebḍa dayen d lesnaf : arawes imttewtel s usatal a .Arawes amsertan , arawes imttewtel s tyessa , arawes imsedeffe , afaray .

j-Taruri n tenmegliwin:

Taruri n tenmegliwin d amḍan n tyugiwin n tenmegla gar sin n ifunimen kra yettimyur umḍan-a yettimyur truri;maca kra yettimzi umḍan-a n tyugiwin taddayin n tenmegla gar sin n ifunimen, tanmegla-nni tetteḍdu yer jellu .

II.2.4.Amgired ger imeslic ney afunim akked tmeskalt:

Ma yella sin n yimesla n yiwet n tutlayt , yal yiwen seg-sen yezmer ad yetṭef amkan n wayeḍ deg yiwet n temnaḍt tinemeslit wer ma ibeddel unamek n wawalen-nni , ihi sin n yimesla-ya d yiwen n ufunim amedya : $aekkaz = aekkwaz = (k) = (k^w)$.

¹⁴ Op.cit : sb: 71 .

Ma yella sin n yimesla n yiwet n tutlayt , yal yiwen seg-sen ur yezmir ara ad yettef amkan n wayed deg yiwet n twennađt tinemeslit wer ma ibeddel unamek n wawalen –nni ;ihi sin n yimesla –ya d sin n yifunimen yemgaraden amedya izi≠izi (z)≠(z) .

I1.3. Timsiselt:

Awal-a «tamsiselt ¹⁵» d arwus yer wawal n tefransist ,yekka-d seg am:d afunim n yisem n umeskar akked sel (smuzget) .Timsiselt d afurk n tesnilest i d-yelhan deg yimesla n umdan wer ma tecyel-d seg unamek-nsen.Timsiselt ur tzerrew ara imesla-nniden ,yas ma yella yessexdem-iten umdan i wakken ad yessiwel (tusut, askeħkeħ) akked yimesla ur nelli n wemdan.

Timsiselt d tussna tamegriccigt ,terdel-d yer wařas n yicigen : tasenselt , tasengama , tasniman,tasemetti,tasnilest...atg.

II.3.1.Ifurkan n temsiselt:

Nezmer ad d-neglem imesla n krađ n wudmawen : amek id-ffyen deg yigmamen n usiwel ; s tyara tamsenselt n temdeswal timsiwal yettefufuden seg umsiwel yer umesflid ;s iđeffiren imsenguma yef umezzuy n wemdan .Ihi , tamsiselt terza krađ n tlufa :taluft n ufares ,tin n usifeđ akked tin n tumza , yef waya nezmer ad nebđu tamsiselt yef krađ n tfurkac : timsiselt timsusrut, timsiselt tamsenselt akked temsiselt timseflidt .

a-Timsiselt timsusrut :

D tafurkect yesaan tixutert meqqren deg temsiselt , tzerrew amek i d-teffyen imesla syur usagu imiyec n umdan (turin, tinzizin , timiyac , iles , icenfiren ...).Amedya: akken ad d-nessusru imesli /p/, ilaq ad nessemli sin n yicenfiren , ad nesuffey kra n wezwu deg turin , syin ad nelli icenfirn –nney yef tikkelt .

b-Timsiselt tamsenselt :

Nsemma-yas dayen timsiselt tinermi tzerrew asifeđ n yimmesla am wakken d tumanin timergagayin ileħħun (iteddun) deg uzwu s tyawla n 340 m/s. D tifurkect n temsiselt iquerben ařas yer tsengama, tessemras isuga n usket (asnagar , tadwast , timirt) .

c-Timsiselt timseflidt : ney turnant , d aħric armesyaru n temsiselt izerrwen amek urnan imesla n taywalt syur amezzuuy .Tettmuqul ihi tumanin n turnanit n yimesla n umeslay syur imdanen (zerrew n usagu imseflid akked uksengal n yimesla) .Tamlilt –ines d askan ayen d-iđerrun deg lweqt n tumza , d usemgired akked usnekwu n yimesla .Tgellem-d ihi abrid yettawin seg umezzuy yer wallay .Amedya : nezmer ad neqdec deg tamunt –a :arrac ur nsel ara

¹⁵ M. Mahrazi. Iferdisen n temsiselt- tasniselt n tamaziyt, Ed pages bleues int ; Sb : 10 .

(iëzzugen) ur lemden ara zik akken ad mmeslayen ,anect-a yesbanay-d belli ur nezmir ara ad nfares imesla anagar wid i wumi nesla yakan uqbel .

Imesli :ilmend n DUBOIS imesli d timdeswelt i yisekkilen deg wuzwu (ney deg wayen nniđen) s uyiwel 340m/s deg wuzwu ,tettwafares s tsemmamayt i izemren ad tili d awalen ney mačči d awalen ,d taħerfit ney d tuddist .

III.3.2.Asismel n tergalin ilmend n usker agsusru :

a-Tiëzzugin : nessusruy-d tirgalin tiëzzugin ticki ulac argagay n yinzizen n tayect gar- asent[s],[t],[k],[f]. .

b-Timsiwal : d imesli anda agsusru yettdukul-d d tsemmamayt n tenzizin tiimiyac i yedduklen ur neldi ara anagar ddaw tizmi tawalant n wuzwu.

c-Timsenzarin : nessusruy-d tirgalin timsenzarin ticki iney aleqqaq isub , azwu ittefey-d s yimi d wanzaren gar-ament :[m] , [n]

d-Tirgalin tismmamayin : targalt tasmmamayt d targalt anda agsusru yeħwağ tazza n wuzwu ,yettkemmlen s yiwet ney ugar n tiggeyin d-ibanen deg yixef n yiles , icenfiren ,tacellalt yeħ ubrid uzwu .

e-Timidisin : targalt timidist d targalt taggayt ideg agsusru n ta yesea anarmis ger yiles akked wuglan d waney ur nettili anagar di tlemmast n terga tanimit .

III.3.3. Asismel n tergalin ilmend n wadeg n ugsusru :

a-Tasincucant:d targalt tancucant tettwasdru s tiggeyt yer usemdeg n sin icenfiren ta mgal tayed .

b-Tancuglant : d targalt wi yeħ agsusru yeħwağ asemdey ney anermis n ucenfir amazdar akked wuglan n ufella.

c-Tagruglant:d targalt tumrayt yettwagsusren s yixef n yiles yersen mgal uglan n ufella gar idurra n wuglan .

d-Tadatneyt : d targalt yettwagsusrun deg uswir n uħric anezdat n waney aqquran d yixef n yiles .

e-Tanyant : d imesli anda agsusru agejdan yella deg uswir n waney aqquran .

f-Tulwiyant : d imesli anda aħric n deffer n waney yeggar-d iman-is deg usedru n yimeslic- a .

g-Tameclalt :d targalt yettwasedrun s usemdeg n yixef n teclalt,mgal aħric adeffran n uerur n yiles .

h-Tanekarant : d targalt anda agsusru yettḥetim asemdey n uẓar n yiles d taggara n ugerjuj

.

i-Tagerjant : d imesli yettfarasen s tsemmamayt n tenzizin n timiyac ddaw tizmi n wuzwu i d- yekkan seg turin .

Deg uḥric-agi n tezri nefka-d tibatutin i tmiḍranin icudden yer usentel n tezrewt-nney ama d tid icudden yer temsiselt ney yer tesnislit.

Ixef wis krađ:tasleđt

III.1. Anagra w aniyri n tmaziyt :

Tizrawin timezwura i d-yellan s telqeyt yef unagra w aniyri amazi y ,llant-d yef tmacayt (Prasse 1970,1972,1990 ,1993; Louali 1992;Heath 2005...) , seknent-d dakken anagra w aniyri-ines d umray nezzeh .Deg tmeslayt tatergit n Mali Heath (2005:34) ad naf 7n teyra , gar-asant snat d tiwezlanin akked 5 ččurent .

Tiyra-ya , asusru-nsent yettbeddil ilmend n usatel ideg llant .Ger Chaker , anagra w aniyri n tmaziyt (seg Lmerruk akked ugafa n Lezzayer alama d Awras (Icawiyen) yezmer ad yuyal yer kra d n teyra/ i/ ,/ a/ ,/ u/.Maca turnant-nsent yer twenna d turgilt tessugut-asant asmeskel. Tumanin n urzam alemmas (/e/,/ o/,/a/ (ou/a/) deg kra n tentaliwin n usamar (oriental) akka am tetergit d anulfu i d- nulfant kan , ur llint ara deg-s si zik , yer Prasse (1948) , tiyra-ya usant-d seg usenmesli n tmeskalin icudden yer usatel.Maca yer Chaker , yella ccek deg wanecta,a,acku ma yella nuyal yer uyen kud , lada ya ticki ur rzint timeskalin timsemma d in (d a yen d-nettaf dima deg [é] akked [o] , yezmer lhal , tilin-nsent tcudd yer usatel imsisel (tilin n tergalt yeldin , xersum tidliniyin ne y yettusgerjen :/ i/ >[é] akked/ u/ > [o]) , hib dayen yer usatel imesfir (tullya n yiziwel (timbre) s tilin n usfir : émi (bouche) , maca deg usget yettu yal imawen ;éred (blé) ...

Ihi , ma yella d tuget n tutlayin timazi y in tizennati y in ,anagra w aniyri-nsent d igelliil .Tuget n yimnuda ixedmen tizrawin yef tmeslayin-a sumren-d kra d n teyra “ueččuren”i/ /a/,/u/.Tiyra-ya yesaan azayer imesnisel tthulfunt nezzeh i twenna d timsiselt (Chaker , 1991b),Zemrent ad beddilent iziwel aniyri ilmend n yideg-nsent deg wawal akked tergalin i sent-id-yez zin , xersum ma mlalent d tergalin timesgerjatin (tufayin) akked d yimesla imesgerjam (/ / / / / q / ...).Deg tagnatin am ti , tiyra-ya tteldint ugar .Imedyaten :

- Tiyra [u] mi ara temlil d tergalt tufayt tettuyal d/ o / : [a d ɕ o] = [a d o] = a d u . Tiyra mi ara temlil d tergalt tufayt tettuyal d/ a / tamsedfirt : [a t ɕ : a n] = [a t ɕ a n] = a t ɕ a n .

Tiyri [i] mi ara temlil d tergalt tufayt tettuyal d / e / ne y d / e / : [ɒ ə z ɕ r ɕ ə d ɕ] = [[təzɕəd] = tezɕid .

III.2. Tiyra :

- A: [a],[a:] :d tiyra tineldit talem mast ur ndewwer ara , d tiyri taye z fant ,yellan deg kra n tmeslayin ulac later-is, d tameskalt tarakalant ;tettban-d deg yiwen n usatal.
- [a] , [a] : d tiyri tineldit ,tamsedfirt ur neddwir ara ,ur xedmen ara tayugga n tenmegla ,ihi d tiyra timeskalin tamsemmadin n yiwen n ufunim/ a / md: agarjum / Aman .

- [u] akked[o] : [u] d tiyri tamserfit tuqfilit timdewwert , ma d [o] d tiyri tamsedfirt taznuqfilit timdewwert , tiyra-ya yessemgarad-itent ujerrid amsemgirdan n tfsna n ulday , md: [o] tettban-d deg usatal ufay qbel ney deffir n tergalt tufayt ,i snat d imeslicen yemgaraden md: ur xedment ara tayuga ~tanmegla ihi d timeskalin , timesnnadin n yiwen n ufunim/u Md:Amieruf = amierof Aæbbuđ = æebbuđ
- [i] ~[e] : tayra n i d tuqfilit [e] d tazgenargalt , i snat d tiwezlanin ;tiyra n [i] tettli deg tazwara ney deg taggara n wawal ,ama deg usatal aggay asufay ney deg uzenzay arufay .D tiyra ur nxeddem ara tayugga n tenmegla ,ihi d timeskalin ,timsennadin n yiwen ufunim/ i / Md : tikli = tékli, Imi = émi
- [o] akked [o:] : tiyra [o] d tiyra tawezlant [o:] yezzifet fell-as , ajerrid amsemgirdan gar-asen d atin , deg sin d imeslicen yemgaraden , ur xedmen ara tayugga n tenmegla gar-asen ;md: wađu = wađo .
- Tiyra tilemt [ə] : tiyra [ə] ney ilem d tin yellan s waņas di tmeslayt n kra n temnađin .
- [α] ~ [i] : d snat n teyra i ixedmen tayugga n tenmegla :md: tara ~ ti[pra] .
- [α],[u] : snat n teyra i yxedmen tayugga n tenmegla gar-asant Md: ala = ula
Tamart = tamurt.
- [i] ~ [u] : snat n teyra i ixedmen tanmegla gar-asant :tura = tira

III.3. Tirgalin:

Tirgalin d adida i d-ismaktayen ađerđeq ney amray (ađukku) , i d- ixeddem usuđu mi ara d-yemmager igmamen yellan deg tayect ney deg yimi .Ihi tiyra , ttmagant-d tuget s usexdem n yigmamen ugdi animi akked yicenfiren .Γef waya , tiyra , ttusebganent-d s wagur i d- yettaf deg uzray n wezwu i izemren ad yili d ayrud (akemmali) ney d amnur (partiel) kan (arkemmali)

Ayrud : yessebgan-d tirgalin taggayin (aqfal aturan) (momentané) n uzray n wezwu : ađerđeq n rruda) : [b] , [d] , [g] , [k]...

Amnur : yessebgan-d tirgalin tuzmiđin (tumriyin)(fricatives) ney timeylalin (continuel) .Yella kan wezmađ n terga timiyeect deg wezray n uzwu , d ayen i d-ixedmen yiwen n udida n umray (ađfir n rruda yefrin) : [v] , [s] , [z] , [f] , [ʃ] , [z] ...

Gar yimezwura i d-yessufyen anagraw urgil agejdan n tmaziyt , ad naf André Bsset (1946/1952), Lionnel Galand (1960) akked Karl Prasse (1972) .Maca , anagraw-a d anadday acku seld aserwes gar tentaliwin timaziyin , refden-d anagar ayen itent-yezdin i yellan d aywali deg –sent. Inagrawen iheqqaniyen n yal tantala yezmer ad yili d amesbayur ugar anect- a yerna yemgarad seg tmeslayt yer tayed .Nnig n yifunimen d-terđel tmaziyt yer taerabt (xersum tirgalin timesgerjatin /ħ /, /ε/, kra n tufayin) akked d tumant n tizenzeyt , tumanin n usiney akked d tincunyt yellan sya yer da , ttakent-as tamekzit timsiselt i yal tameslayt .Anagraw agejdan n

tmaziyt yerza : tussda , amacku n uzray , tayect , asegrej , tanezra .Deg tmaziyt llant azal n twinest n tergalin ,maca tuget seg-sent ur seint ara azayer n ufunim.

III.4 Imeslicen i deg ttemcabint snat n temnadin -a Slim d Zelwan :

Imesli /b / : d targalt taggayt , timsiwelt , taħerfit , tamsincuct macci d timenzert .

b/akked/c/:

Md:

/bnu/ ~ /cnu /

/bab /~/ cab /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
C	-	+	-	+	+	-	Tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / c / : d taggayt , tumrayt , timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / c / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / d / :

Md:

/bdu / ~/ ddu /

/rkeb/ ~ /rked /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
D	+	-	+	-	-	+	Tamsugelt

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / d / : d , timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / d / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / đ / :

Md:

/cab / ~ /cađ /

/blu / ~ /đlu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
D	+	-	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / d / : d , timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / d / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / f / :

Md :

/bren / ~ / fren /

/bnu / ~ / fnu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / f / : d taggayt , tumrayt , timsiwelt, taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / f / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / g / :

Md:

/bnu / ~ /gnu /

/bnu / ~ /glu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
G	+	-	+	-	-	+	Tarurinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / g / : d timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / g / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / g^w / :

Md:

/ađebbal/ ~ /ađeg^wg^wal /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
G ^w	+	-	+	-	-	+	Tancudlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / g^w / : d timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / g^w / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / ħ / :

Md:

/aqrib / ~ /aqriħ /

/cib / ~ /ciħ /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
H	-	+	-	+	+	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / ħ / : d aggayt , tumrayt , timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / ħ / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / h / :

Md:

/yettbudu / ~ /yettħudu /

/bdu / ~ /ħdu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
H	-	+	-	+	+	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / h / : d aggayt , tumrayt , timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / h / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / l / :

Md :

/tibkit / ~ /tiklit /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
L	+	-	+	-	-	+	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / l / : d timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / l / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / m / :

Md:

/berri / ~ /merri /

/γbu / ~ /γmu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / b / γef / m / : d taggayt , tumrayt , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / n / :

Md:

/baba / ~ / nana /

/abali / ~ /anali /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / b / γef / n / : d taggayt , tumrayt , timawit, timsenzert .

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/b / akked / γ / :

Md:

/ibur / ~ / iyur /

/Lbir / ~ /lyir /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
Γ	-	+	+	-	-	+	Tancudlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / b / γef / γ / : d taggayt , tumrayt , timawit, timsenzert .

* Mi nerra imesli n / γ / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / q / :

Md:

/bēed /~ / qēed /

/abrid/ ~ /aqrib /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
Q	+	-	-	+	+	-	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / q / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / q / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / r / :

Md :

/bu /~/ ru /

/bnu/ ~/ rnu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
R	-	+	+	-	+	+	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / r / : d taggayt , tumrayt , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

b / akked / r / :

Md :

/bγan /~/ rγan /

/bđu/ ~/ rdu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
R	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / r / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / s / :

Md:

/abayur /~/ asayur /

/rke**b** /~/ rkes /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
S	-	+	-	+	+	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / s / : d Taggayt, tumrayt,timsiwelt, taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / x / :

Md:

/b**lu** /~/ x**lu** /

/b**ru** /~/ x**lu** /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
X	-	+	-	+	+	-	Tidlinɣit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / x / : d taggayt , tumrayt , timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / b / /x/: ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/b/ akked / z / :

Md :

/b**nu** /~/ z**nu** /

/b**lu**/~/ z**lu** /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / γef / z / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ b / akked / ε / :

Md :

/b**eggen** /~/ ε**eggen** /

/b**nu** /~/ ε**nu** /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
Σ	-	+	+	-	-	-	Timeserjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu /ε / γef / b / : d taggayt , tumrayt, timawit.

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / b / : ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli C : d targalt taggayt , taḥerfit, timsiwelt .

/ c / akked / d / :

Md:

/iccew / ~/ iddew /

/acu/ ~/ adu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
D	+	-	+	-	-	+	Tamsugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / d / : d timawit , timesnzert .

* Mi nerra imesli n / d / deg umkan n / c / akked / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / ḍ / :

Md:

/irkec / ~/ irkeḍ /

/caefay / ~/ḍaefay /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	-	+	+	-	Tadefruntil
ḍ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / ḍ / : d timsiwelt, taezzugt .

* Mi nerra imesli n / ḍ / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / f / :

Md:

/cuḥ / ~ /fuḥ /

/cnu / ~/fnu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntil
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt

Ijerriden imesmgirad neɣ s wacu nezmer ad nebɗu /f / γef / c / d taggayt, tumrayt, timsiwelt, taezzuget .

* Mi nerra imesli n / f / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / g / :

Md:

/aclim/ ~ /aglim/

/acu/ ~ /agu/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
G	+	-	-	+	-	-	Tarurinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / c / ɣef / g / : d timsiwelt ,
taeazzugt,timawit .

* Mi nerra imesli n / g / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / ġ / :

Md :

/necceel / ~ /neġceel /

/ched / ~ / ġhed /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Ġ	-	+	+	-	+	-	Tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / c / ɣef / ġ / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / ġ / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / h / :

Md :

/ulac / ~ / ulah /

/cud / ~ /hud /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
H	-	+	-	+	+	-	Tamesgerjujt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / c / ɣef / h / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt,
taeazzugt .

* Mi nerra imesli n / h / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / ħ / :

Md :

/cemmael / ~ /ħemmael/

/cfu / ~ / ħfu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
H	-	+	-	+	-	-	Timesgerjit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / c / : d taggayt,tumerayt, timsiwelt, taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / c / deg umkan / h / : ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ c / akked / k / :

/cnu /~/ knu /

/acemmel /~/akemmel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
K	+	-	-	+	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / k / : d timsiwelt taæzzugt,timawit .

* Mi nerra imesli n / k / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ c / akked / l / :

Md :

/arkuc /~/ arkul /

/cɣul /~/ lɣul /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / l / : d taggayt,tumrayt, timawit .

* Mi nerra imesli n / l / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / m / :

Md:

/creg /~/ mreg /

/qdec /~/ qdem /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / m / : d taggayt , tumrayt, timsenzert .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ c / akked / γ / :

Md :

/cbu/ ~/γbu /

/car /~/ γar /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / c / γef / γ / : d taggayt , tumrayt,timawit .

* Mi nerra imesli n / γ / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/c/ akked /q/ :

Md :

/icbaḥ /~/iqbaḥ /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Q	+	-	-	+	-	+	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / c / γef / q / : d timawit , timsiwelt ,

taæzzugt, timsenzert .

* Mi nerra imesli n / q / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / r / :

Md :

/cfu /~/ rfu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
R	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / c / γef / r / : d taggayt,tumrayt , timawit .

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ c / akked / ṛ / :

Md:

/cγeb /~/ ṛγeb/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Ṛ	+	-	+	-	-	+	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / c / γef / ṛ / : d timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / ṛ / deg umkan n / c / akked/ ṛ / ibeddel unamek ihi d imeslicen

imsemgirad.

/ c / akked / w / :

Md:

/cali /~ /wali /

/icaxer /~ /iwaxer /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
W	-	+	+	-	+	-	Taruridliniyit tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / w / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / w / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/c/ akked /z/ :

Md :

/acu /~ /azu /

/icur/ ~ /izur /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / z / : d taggayt,tumrayt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/c/ akked /ε/ :

Md:

/cfu /~ /εfu /

/cud /~ / εud /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / c / γef / ε / : d taggayt,tumrayt, timawit .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / c / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

Imesli D:d targalt taggayt , timsiwelt , taḥerfit , yella wanda tettili d tussidt md : yedda ,ddem.

/ d / akked / ɖ / :

Md:

/bɗu /~ / bɖu /

/aɗu /~ / aɖu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
Ḑ	+	-	+	-	-	-	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / d / γef / Ḑ / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / Ḑ / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / f / :

Md :

/adrar /~/ afrar /

/uday / ~ /ufay /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / d / γef / f / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / f / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / g / :

Md :

/dlu /~/ glu /

/adni/ ~/ agni /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
G	-	+	+	-	-	-	Tarurinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / d / γef / g / : d taggayt,tumrayt, timawit .

* Mi nerra imesli n / g / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / ḥ / :

Md:

/dlu /~/ ḥlu /

/ldiy /~/ ḥiy /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
Ḥ	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / d / γef / ḥ / : d taggayt,tumrayt,timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / ḥ / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / j / :

Md:

/dber /~/ jber /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
J	-	+	+	-	+	-	Tanixeft Tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / yef / j / : d taggayt,tumrayt .

* Mi nerra imesli n / j / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imesmgirad.

/d/ akked /k/:

Md:

/tidli /~/ /tikli /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
K	-	+	-	+	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / yef / k / : d taggayt,tumrayt,

timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / k / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / l / :

Md :

/agellid/ ~/ agellil /

/tidi /~/ tili /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / yef / l / : d taggayt,tumrayt, timawit .

* Mi nerra imesli n / l / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / m / :

Md:

/adrar/ ~/ amrar /

/ayrud /~/ ayrum /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / m / : d taggayt,tumrayt,timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / n / :

Md :

/bdu /~/ bnu /

/rfed /~/ rfen /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / n / : d taggayt,tumrayt timawit .

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / γ / :

Md:

/ndel /~/ nyel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / γ / : d taggayt,tumrayt,timawit .

* Mi nerra imesli n / γ / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / q / :

Md:

/ddez /~/ qqez /

/dber /~/ qber /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
Q	+	-	-	+	-	-	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / q / : d timsiweltt ,taæzzugt , timawit .

* Mi nerra imesli n / q / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/d/ akked /s/ :

Md:

/adif /~/ asif /

/mdel /~/msel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
S	-	+	-	+	+	-	Tuntit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / s / : d taggayt,tumrayt,timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ d / akked / w / :

Md :

/adal /~/ awal /

/da /~/ wa /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
W	-	+	+	-	+	-	Taruridliniyit tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / w / : d taggayt,tumrayt .

* Mi nerra imesli n / w / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad

/ d / akked / x / :

Md :

/dlu /~/ xlu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
X	-	+	-	+	-	-	Tidliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / d / γef / x / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt, taezzugt .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / z / :

Md :

/dlu /~/ zlu /

/tidi /~/ tizi /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	+	-	Tamsugelt
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / ɣef / z / : d taggayt,tumrayt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / z / :

Md :

/dæen /~/ zæen /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
D	+	-	+	-	-	-	Tamsugelt
Z	+	-	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / ɣef / z / : d timawit.

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / d /: d taegalt taggayt , timsiwelt , tuffayt .

/ d / : d targalt tumrayt , tuffayt , timsiwelt , taħerfit d tagruglant .

/ d / akked / f / :

Md :

/uđan/ ~/ufan/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Ḑ	+	-	+	-	-	-	Tanixfugelt
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / ɣef / f / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt, taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / f / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / g / :

Md :

/dlu/ ~/ glu/

/ađu /~/ agu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Ḑ	+	-	+	-	-	-	Tanixfugelt
G	+	-	-	-	-	-	Tarurinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / d / ɣef / g / : d timsiwelt.

* Mi nerra imesli n / g / deg umkan n / d / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ d / akked / ğ / :

Md :

/ḍebbar / ~ / ġebbar /

/ḍleb / ~ / ġleb /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḍ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
Ġ	-	+	+	-	-	-	Tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḍu / ḍ / γef / ġ / : ḍ taggayt, tumrayt , timawit .

* Mi nerra imesli n / ġ / deg umkan n / ḍ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ḍ / akked / ḥ / :

Md:

/ḍlu / ~ / ḥlu /

/ḍebber ~ / ḥebber /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḍ	+	-	+	-	+	-	Tinixfugelt
Ḥ	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḍu / ḍ / γef / ḥ / : ḍ taggayt, tumrayt, timsiwelt, taæzzugt, timawit.

* Mi nerra imesli n / ḥ / deg umkan n / ḍ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ḍ / akked / l / :

Md :

/ayaziḍ / ~ /ayazil /

/ileḍ / ~ / ilel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḍ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḍu / ḍ / γef / l / : ḍ taggayt, tumrayt, timawit .

* Mi nerra imesli n / l / deg umkan n / ḍ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ḍ / akked / n / :

Md :

/bḍu / ~ / bnu /

/ḍfu / ~ / nfu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḑ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / Ḑ / yeḑ / n / : d taggayt, tumrayt, timawit.

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / Ḑ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ Ḑ / akked / ɣ / :

Md:

/nḑel / ~ / nyel /

/iḑwel / ~ /iywel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḑ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / Ḑ / yeḑ / ɣ / : d taggayt, tumrayt, timawit.

* Mi nerra imesli n / ɣ / deg umkan n / Ḑ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ Ḑ / akked / q / :

Md:

/ḑfar / ~ /qfar /

/ḑlu / ~ /qlu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḑ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
Q	+	-	-	+	-	-	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / Ḑ / yeḑ / q / : d timsiwelt , taæzzugt, timawit.

* Mi nerra imesli n / q / deg umkan n / Ḑ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ Ḑ / akked / z / :

Md :

/ḑlu / ~ /zlu /

/xḑu / ~ /xzu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḑ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / Ḑ / yeḑ / z / : d taggayt, , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / Ḑ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ Ḑ / akked / ε / :

Md :

/aɖu / ~ /aɛu /

/creɖ / ~ /creɛ /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
ɖ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɖu / ɖ / ɣef / ε / : d taggayt , tumrayt , timawit.

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / ɖ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / f / : d targalt tumrayt , tancuglant d taæzzugt . Targalt- a yella wanda tettili d tussidt

md : ageffur .

/ f / akked / g / :

Md :

/ifer / ~ /iger /

/fnu / ~ /gnu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	tancugelt
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɖu / f / ɣef / g / : d taggayt, tumrayt, timsiwelt,

taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / g / deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen imesmgirad.

/ f / akked / j / :

Md:

/ferɣen / ~ /jerɣen/

/ifrah / ~ /ijrah/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt
J	-	+	+	-	-	-	Tanixfet tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɖu / f / ɣef / j / : d timsiwelt , taæzzugt ,

timawit .

* Mi nerra imesli n / j / deg umkan deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen

imsemgirad .

/ f / akked / k / :

Md:

/fru/ ~/ kru /

/rfed/ ~/ rkeđ /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Tæezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt
K	+	-	-	+	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / f / ɣef / k / : d taggayt , tumrayt , timawit.

* Mi nerra imesli n / k / deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ f / akked / m / :

Md:

/susef / ~ /susem /

/afessas/ ~ /amessas /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Tæezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / f / ɣef / m / : d timsiwelt , tæezzugt , timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ f / akked / n / :

Md :

/cfu/ ~ /cnu /

/rfu/ ~ /rnu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Tæezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / f / ɣef / n / : d timsiwelt , tæezzugt , timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ f / akked / x / :

Md :

/fsi/ ~/ xsi /

/rfu/ ~/ rxu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt
X	-	+	-	+	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / f / γef / x / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ f / akked / z / :

Md :

/anef / ~ /anez /

/rfu / ~ /rzu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
F	-	+	-	+	+	-	Tancugelt
Z	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / f / γef / z / : d timsiwelt , taæzzugt, timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / f / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / g / : d targalt timsiwelt , taggayt .

/ g / akked / h / :

Md:

/gres / ~ /hres /

/glu / ~ /hlu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
H	-	+	-	+	+	-	Tamesgerjujt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / g / γef / h / : d taggayt, tumrayt, timsiwelt, taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / h / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / k / :

Md:

/ger / ~ /ker /

/gnu / ~ /knu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
K	+	-	-	+	+	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / g / γef / k / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / k / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / l / :

Md :

/taga/~ / tala /

/wagi ~/wali /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
L	+	-	+	-	-	+	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / g / γef / l / : d timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / l / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / m / :

Md:

/taga ~/tama /

/zleg ~/zlem /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
M	+	-	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / g / γef / m / : d timawit , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / r / :

Md:

/taga / ~ /tara /

/agu / ~ /aru /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
R	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / g / γef / r / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / s / :

Md:

/taga / ~ /tasa /

/gel ~/sel /

Ixef wis krad :**tasleđt**

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
S	-	+	-	+	+	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / g / γef / s / : d timsiwelt, tumrayt , taggayt taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / x / :

Md :

/glu/~ /xlu/

/taglult/ ~ /taxlult /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
X	-	+	-	+	+	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / g / γef / x / :d taggayt,tumrayt timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / z / :

Md :

/glu / ~ /zlu /

/agu/ ~ /azu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / g / γef / z / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / b / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ g / akked / ε / :

Md :

/agu/ ~ /aεu/

gzem ~εzem

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
G	+	-	+	-	+	-	Tarurinyit
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / g / γef / ε / : d taggayt, tumrayt , timawit .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / g / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

Imesli /h/: d targalt tumrayt , taæzzugt , timesgerjit.

/ h / akked / ħ / :

Md :

/ħuc/ ~ /ħuc /

/ħellel/~ /ħellel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	-	+	-	+	-	-	Tamesgerjujt
Ĥ	-	-	-	+	-	-	Timesgerjit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / ħ / : d tumrayt .

* Mi nerra imesli n / ħ / deg umkan n / h / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ h / akked / k / :

Md:

/ihri/ ~ / ikri /

/izha/ ~/ izeka /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	-	+	-	+	-	-	Tamesgerjujt
K	+	-	-	+	-	-	Tidliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / k / : d taggayt,tumrayt .

* Mi nerra imesli n / k / deg umkan n / h / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/h / akked / γ / :

Md:

/ihder/~ /iγder /

/ihmel/ ~ /iymel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	-	+	-	+	-	-	Tamesgerjujt
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / γ / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / γ / deg umkan n / h / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ h / akked / q / :

Md:

/ihbel/ ~ /iqbel /

/inhar/ ~ /inqar /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
H	-	+	-	+	-	-	Tamesgerjujt
Q	+	-	-	+	-	-	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / q / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / q / deg umkan n / h / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ h / akked / s / :

Md :

/ihlek/ ~ /islek /

/ishel/ ~ /issel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
H	-	+	+	+	-	-	Tamesgerjujt
S	-	+	-	+	-	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / s / : d timsiwelt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / h / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ h / akked / ε / :

/yetthuzu / ~ /yettεuzu /

/hud / ~ /εud /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
H	-	+	-	+	-	-	Tamesgerjujt
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / h / γef / ε / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / h / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli n H: d targalt tumrayt , taezzugt , yella wanda tettili d tussidt md : ceḥḥa .

/ ḥ / akked / k / :

Md:

/ḥmel / ~ / kmel /

/yettḥebir/ ~ /yettkebir /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
H	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
K	+	-	-	+	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / ḥ / γef / k / : d taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / k / deg umkan n / ḥ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ħ/ akked /m/ :

Md:

/Lħal /~ / lmal /

/ħud / ~ / mud /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg usuru
Ĥ	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / ħ/ yeŋ/ m / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / ħ/ ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ħ/ akked / n / :

Md :

/ħawel /~ / nawel /

/ħadi /~ / nadi /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg usuru
Ĥ	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / ħ/ yeŋ/ n / : d timsiwelt , taezzugt , timsenzert .

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / ħ/ ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ħ/ akked / γ / :

Md:

/ħawel / ~ / γawel /

/aħulfu /~ / aγulfu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg usuru
Ĥ	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / ħ/ yeŋ/ γ/ : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / γ / deg umkan n / ħ/ ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ħ/ akked / q/ :

Md :

/aħbar /~ / aqbar /

/ħir /~ / qir /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
Q	+	-	-	+	-	-	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / h/ ɣef/ q / : d taggayt,tumrayt .

* Mi nerra imesli n / q/ deg umkan n / h/ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ h/ akked / x / :

Md :

/hlu / ~ /xlu /

/ihus/ ~ /ixus /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	+	-	-	+	-	-	Timsegerjet
X	-	+	-	+	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / h/ ɣef/ x / :taggayt , tumrayt .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / h/ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ h/ akked / z / :

Md :

/ihzem / ~ /izzem /

/hlu / ~ /zlu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
Z	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / h/ ɣef/ z / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / h/ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/h/ akked /ε/ :

Md:

/hud/ ~ /εud /

/hjel / ~ /εjel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
H	-	+	-	+	-	-	Timesgerjet
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / h/ ɣef/ ε / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / h/ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imesmgirad.

Imesli / k / : d targalt tulwiyant ,tumrayt d taæzzugt , yella wanda tettili d tussidt md :

yekka,azekka .

/ k / akked / r / :

Md:

/ekes/ ~/ eres /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
K	+	-	-	+	-	-	Tidlinyit
R	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / k / γef / r / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / k / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ k / akked / y / :

Md :

/tikarsi/ ~ / tiyarsi /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
K	+	-	-	+	-	-	Tidlinyit
Y	-	+	+	-	-	-	Tarurinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / k / γef / y / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / y / deg umkan n / k / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ k / akked / ε / :

Md :

/kfu/ ~ /εfu /

/knu/ ~/ εnu/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
K	+	-	-	+	-	-	Tidlinyit
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / k / γef / ε / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / k / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli /l/: d targalt tumrayt , tanixfuntilt , yella wanda tettili d tussidt md : ulli , yelli.

/l/ akked /m/

Md:

/ala /~ /ama /

/tala /~/ tama /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
L	-	+	-	+	-	-	Tanixfuntilt
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / l / ɣef / m / : d timsiwelt , timesnzert .

* Mi nerra imesli n / m / deg umkan n / l / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ l / akked / n / :

Md :

/glu / ~ /gnu /

/yulyu / ~ /yunyu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / l / ɣef / n / : d timsenzert .

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / l / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ l / akked / r / :

Md:

/asalu / ~ /asaru /

/tala / ~ / tara /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt
R	-	+	+	-	+	+	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / l / ɣef / r / : d timsenzert .

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / l / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ l / akked / s / :

Md:

/tala / ~ /tasa /

/llan / ~ /ssan /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt
S	-	+	+	-	+	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / l / ɣef / s / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / l / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ l / akked / ř / :

Md :

/ilud / ~ /iřud /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
L	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt
ř	+	-	+	-	+	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / l/ ġef/ ř / : d taggayt, tumrayt , timawit .

* Mi nerra imesli n / ř / deg umkan n / l / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ l / akked / z / :

Md :

/ilwiġ / ~ /izwiġ /

/glu / ~ /zlu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
L	-	+	+	-	-	-	tanixfuntilt
Z	-	+	+	-	+	-	tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / l / ġef / z / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / l / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / m / : d targalt taggayt ,timsiwelt , yella wanda tettli d tussidt md : yemma , yemmut .

/ m / akked / n / :

Md :

/asawem / ~ /asawen/

/semmed / ~ /senned /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
M	+	-	+	-	-	+	Tamsincuct
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neġ s wacu nezmer ad nebđu / m / ġef / n / : d tamsincuct, tanixfugelt.

* Mi nerra imesli n / n / deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ m / akked / q / :

Md:

/amcic /~ /aqcic /

/amentar/~ /aqeņtar /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct
Q	+	-	-	+	-	-	Tamseclalt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / m / ɣef / q / : d taggayt, tumrayt,timsiwelt , taæzzugt , timsenzert.

* Mi nerra imesli n / q / deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ m / akked / r / :

Md:

/kmez / ~ /krez /

/tama / ~ /tara /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct
R	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / m / ɣef / r / : d timsenzert.

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ m / akked / r / :

Md:

/mdel / ~ /rdel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct
R	+	-	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / m / ɣef / r / : d taggayt,tumrayt, timsenzert.

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ m / akked / s / :

Md:

/amalu / ~ /asalu /

/ellem / ~ /elles /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct
S	-	+	-	+	+	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / m / ɣef / s / :timsiwelt ,timawit , taæzzugt,timsenzert.

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ m / akked / t / :

Md :

/amrar / ~ /atrar /

/aman/ ~ /atan /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct
T	+	-	-	+	-	+	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / m / ɣef / t/ : d taggayt, tumrayt, timsiwelt, taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / t/ deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ m / akked / t / :

Md :

/aman / ~ /aʦan /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
M	-	+	+	-	-	+	Tamsincuct
T	+	-	-	+	-	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / m / ɣef / t/ : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / t / deg umkan n / m / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

Imesli /n/: d targalt tumrayt , timsiwelt , yella wanda tettili d tussidt md : yenna , nnuba .

/ n / akked / ɣ / :

Md:

/nadi/ ~ /ɣadi /

/nawel / ~ /ɣawel /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / n / ɣef / ɣ/ : d timsenzert.

* Mi nerra imesli n /ɣ/ deg umkan n / n / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ n / akked / r / :

Md :

/yenwa / ~ /yerwa /

/nniɣ/~ /rriɣ/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt
R	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / n / ɣef / r / : d timsenzert.

* Mi nerra imesli n / r / deg umkan n / n / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ n/ akked / s / :

Md:

/nawel / ~ /sawel /

/anɣal / ~ /asɣal /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
N	-	+	+	-	-	+	Tanixfugelt
S	-	+	-	+	-	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / n / ɣef / s / : d timsiwelt , taæzzugt, timsenzert.

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / n/ ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / ɣ/: d targalt tumrayt , timsiwelt , tidliniyit .

/ɣ / akked / s / :

Md :

/ɣiwel / ~/ siwel /

/iyalen / ~ / isalen /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidliniyit
S	-	+	-	+	-	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / ɣ / ɣef / s / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / ɣ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ ɣ / akked / z / :

Md:

/ɣer/ ~/ zer/

/ayrem/~ /azrem /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidliniyit
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / ɣ / ɣef / z / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / ɣ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ γ / akked / z / :

Md :

/aγ/~ / az /

/iyi/ ~ /izi/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taεezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit
Z	+	-	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / γ / γef / z / : d taggayt,tumrayt,timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / γ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ γ / akked / ε / :

Md:

/aγlay / ~ /aεlay /

/iymar / ~ /iεmar /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taεezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Γ	-	+	+	-	-	-	Tidlinyit
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / γ / γef / ε / : d tidlinyit,timesgerjet .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / γ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / q / : d targalt taggayt , taεezzugt , yella wanda tettili d tussidt md : yeqqur

/ q / akked / r / :

Md:

/yeqwa/ ~yerwa /

/qes/ ~ /res /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taεezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Q	+	-	-	+	-	-	tamseclat
R	-	+	+	-	-	-	tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neγ s wacu nezmer ad nebđu / q / γef / r / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taεezzugt .

* Mi nerra imesli n / r /deg umkan n / q / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ q / akked / s / :

Md:

/aqaru/ ~ /asaru /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Q	+	-	-	+	-	-	tamseclalt
S	-	+	+	-	-	-	tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / q / ɣef / s / : d taggayt, tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / q / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ q / akked / s / :

Md :

/qber/ ~ /sber/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Q	+	-	-	+	-	-	tamseclalt
Ş	+	-	+	-	-	-	tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / q / ɣef / ş / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / ş / deg umkan n / q / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ q / akked / t / :

Md :

/qbel/ ~ /tbel/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Q	+	-	-	+	-	-	tamseclalt
Ṭ	+	-	-	+	+	-	tamsugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / q / ɣef / ṭ / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / ṭ / deg umkan n / q / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ q / akked / w / :

Md :

/qabel/~ /wabel/

/qder/~ /wder/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Q	+	-	-	+	-	-	tamseclalt
W	-	+	+	-	-	-	taruridliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / q / ɣef / w / : d taggayt , tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imeslic n / w / deg umkan n / q / ibeddel unamek ihi d imeslicen imesmgirad.

/ q / akked / z / :

Md :

/qarb/ ~ /zarb/

/aqrab/ ~ /azrab/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Q	+	-	-	+	-	-	Tamseclalt
Z	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / q / γef / z / : taggayt, tumrayt , timsiwelt taezzugt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / q / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / R / : d targalt tumrayt , timsiwelt , yella wanda tettili d tussidt md : arrac

/ r / akked / s / :

Md:

/armi/ ~ /asmi/

/tara/ ~ /tasa/

/kker/ ~ /kkes/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
R	-	+	+	-	-	-	tanixfuntilt
S	-	+	-	+	-	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / r / γef / s / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / s / deg umkan n / r / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ r / akked / ş / :

Md :

/rfu/ ~ /şfu/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
R	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt
Ş	+	-	-	+	-	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / r / γef / ş / : d taggayt , tumrayt , timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / ş / deg umkan n / r / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ r / akked / w / :

Md :

/kru/ ~ /kwu/

/rqem/ ~ /wqem/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
R	-	+	+	-	-	-	Tanixfuntilt
W	-	+	+	-	+	-	taruridliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / r / ɣef / w / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / w / deg umkan n / r / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / S / : d targalt tumrayt , taezzugt , yella wanda tettili d tussidt md : amessas , tassa .

/ s / akked / ʃ / :

Md :

/nnefs/ ~ / nnefʃ /

/sser/ ~ /ʃʃer /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
S	-	+	-	+	+	-	Tuntilt
ʃ	+	-	-	+	+	-	Tuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / s / ɣef / ʃ / : d taggayt, tumrayt .

* Mi nerra imesli n / ʃ / deg umkan n / s / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ s / akked / z / :

Md :

/ares / ~ /arez /

/ssed/ ~ /zzed /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
S	-	+	-	+	+	-	Tuntilt
Z	+	-	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / s / ɣef / z / : d taggayt, tumrayt, timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / s / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / S / : d targalt taggayt , taezzugt , yella wanda tettili d tussidt md : amessađ .

/ ʃ / akked / t / :

Md :

/ʃub/ ~ / tub /

/iʃub/ ~ /itub /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Ş	+	-	-	+	-	-	Tuntilt
T	+	-	+	-	-	-	Tanixfugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / ʃ / γef / t / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / t / deg umkan n / ʃ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli / T / : d targalt taggayt , taæzzugt .

/ ʧ / akked / x / :

Md :

/tʃiq/ ~ /lxix/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
T	+	-	-	+	+	-	Tamsugelt
X	-	+	-	+	-	-	Tidliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / ʧ / γef / x / : d taggayt ,tumrayt , timawit .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / ʧ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ t / akked / w / :

Md:

/anta/ ~/ anwa /

/ta/ ~ /wa /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
T	+	-	-	+	+	-	Tanixfugelt
W	-	+	+	-	+	-	Taruridliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / t / γef / w / : d taggayt,tumrayt, timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / w / deg umkan n / t / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

Imesli /w/:d targalt tazegnayrit , tumrayt , timsiwelt , yella wanda tettili d tussidt md : yewwi.

/ w / akked / x / :

MD :

/wali /~/xali /

/walef/ ~ /xalef /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taæzzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
W	-	+	+	-	+	-	Taruridliniyit
X	-	+	-	+	+	-	Tidliniyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebɗu / w / γef / x / : d timsiwelt , taæzzugt .

* Mi nerra imesli n / x / deg umkan n / w / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

/ w / akked / ε / :

Md :

/tamawayt /~ /tamεayt /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
W	-	+	+	+	-	-	taruridlinyit
Σ	-	+	+	-	-	-	timesgrejet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / w/ γef / ε / : d taezzugt .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / w/ ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli x: d targalt tumrayt , taezzugt , yella wanda tettili d tussidt md : axxam .

/ x / akked / z / :

Md :

/xzu /~ /zzu/

/yexdem /~ /yezdem /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
X	-	+	-	+	-	-	Tidlinyit
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / x / γef / z / : d timsiwelt , taezzugt , timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / w / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ x / akked / z / :

Md :

/xzer/ ~ /zzer /

/xzu / ~ /zzu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
X	-	+	-	+	-	-	Tidlinyit
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / x / γef / z / : d timsiwelt , taezzugt , timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / x / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

/ x / akked / ε / :

Md :

/xas /~ /εas /

/xdem /~ /εdem /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
X	-	+	-	+	-	-	Tidliniyit
Σ	-	+	+	-	-	-	Timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / x / γef / ε / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / x / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad.

Imesli /y/: d targalt tazegnaɣrit , tumrayt , timsiwelt , tarurinyit .

/ y / akked / z / :

Md :

/yelli / ~ /zelli /

/iyi/ ~ /izi /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Y	-	+	+	-	-	-	Tarurinyit
Z	-	+	+	-	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / y / γef / z / : d timawit .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / y / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli /z/ : d targalt taggayt , timsiwelt , yella wanda tettili d tussidt md : uzzal , tazzla .

/ z / akked / z / :

MD:

/zdem / ~ /zdem /

/yerza/ ~ /yerza /

/zzu / ~ /zzu /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Z	+	-	+	-	+	-	Tanixfuntilt
Ẓ	+	-	-	+	+	-	Tanixfuntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / z / γef / ẓ / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / z / deg umkan n / ẓ / ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad .

Imesli /z/: d targalt tumrayt , tuffayt , tanixfuntilt , yella wanda tettili d tussidt md :

tamezzuɣt.

/z/ akked /ε/

/zemmer / ~ /εemmer /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
Ẓ	-	+	+	-	+	-	tanixfuntilt
Σ	-	-	+	-	-	-	timesgerjet

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / z / ɣef / ε / : d tumrayt timawit .

* Mi nerra imesli n / ε / deg umkan n / z / ibeddel unamek ihi d imeslicen imesmgirad.

Tamawt :mi negga tazrewt i yimesla n temnađin-a nufa-d s umata tugget n yimesla xeddmn tiyugiwin n tenmegliwin ɣef waya nexdem-d kra n yimesla i deg ttemcabin nekkes wiyad .

III.4.Imesla i deg ttemgirident temnadin-a :

Imesli / b / :

/b/ Akked /p /:

Md :

/y**ebba**/ ~ /y**eppa** /

/a**baki** / ~ / a**paki** /

-Deg temnađt n slim imesli /b/susruyen-t-id d /b/ ma deg temnađat n ein eelwan susruyen-d /p/.

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
P	+	-	-	+	+	-	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / p / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / p / deg umkan n / b / ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen imesli .

/ b / akked /b^w /:

Md:

/y**ebba**/ ~ /y**ebb^w** a /

/men**beed** / ~ / men**b^weed** /

/s**seb**/ ~ /s**seb^w**/

-Deg temnađt n slim imesli /b/susruyen-t-id d /b/ ma deg temnađat n ein eelwan susruyen-d /b^w/.

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
B^w	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / b^w / : ulac .

* Mi nerra imeslic n / b^w / deg umkan n / b / ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen n imesli .

/b/ akked /w/:

Md:

/y**ebba**/~ /y**ewwa**//ta**bburt**/ ~ /ta**wwurt**/

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
B	+	-	+	-	+	-	Tamsincuct
W	-	+	-	+	+	-	Taruridlinyit

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / b / ɣef / w / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imeslic n / w / deg umkan n / b / ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen imesli .

Imesli / c / :**/ c / akked / č / :**/a**camer** /~/ a**čamer**/c**cina** /~ /č**čina** //m**acci** /~ /m**ačči** /

-Deg temnađt n slim imesli /č /susruyen-t-id d /č/ ma deg temnađat n ein eelwan susruyen-d /c/.

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususu
C	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
Č	+	-	-	+	+	-	Tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebđu / c / ɣef / č / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / č / deg umkan n / c / ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen n imesli .

Imesli / d / :**/đ / akked / ɥ / :**

Md :

/đ**iq** / ~ /ɥ**iq** //a**đar** / ~ /a**ɥar** //a**đad** / ~ /a**ɥad** /

- Deg temnađt n slim imesli /đ / susruyen-d /đ/ ma deg temnađat n ein eelwan susruyen-d /ɥ/.

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ḑ	+	-	+	-	+	-	Tanixfugelt
Ṭ	+	-	-	+	+	-	Tamsugelt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / Ḑ / γef / Ṭ / : d timsiwelt , taezzugt .

* Mi nerra imesli n / ṭ / deg umkan n / Ḑ /:deg md 1 ibeddel unamek ihi d imeslicen imsemgirad, ma deg md 2 akked 3 ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen imesli .

Imesli /ǧ /

/ ǧ / akked / j / :

Md :

/lǧebha/ ~/ ljebha /

/lḥaǧ/ ~/ lḥaj /

/lǧamaε~/~/ ljamaε /

/ǧmaε~/~/ jmaε /

-Deg temnaḏt n slim imesli /j /susruyen-t-id d /j/ ma deg temnaḏat n ein eelwan susruyen-d /ǧ/.

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
Ǧ	+	-	+	-	+	-	Tadefruntilt
J	-	-	-	+	-	-	Tadefruntilt

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / Ǧ / γef / j / : d taggayt , timsiwelt , taezzugt, timawit .

* Mi nerra imesli n / j / deg umkan n / ǧ / ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen n imesli .

Imesli / k /:

/ k / akked / k^w / :

Md:

/aεekkaz/ ~ /aεek^waz /

/krez / ~/ k^wrez /

Targalt	Taggayt	Tumrayt	Timsiwelt	Taezzugt	Timawit	Timsenzert	Adeg ususru
K	+	-	-	+	-	-	Tidliniyit
K ^w	+	-	-	+	-	-	Tancudliniyit

-Deg temnaḏt n slim imesli /k /susruyen-t-id d /k/ ma deg temnaḏat n ein eelwan susruyen-d /k^w/.

Ajerrid imsemgirad , neɣ s wacu nezmer ad nebḏu / k^w/ γef / k / : ulac .

* Mi nerra imesli $n / k^w / \text{deg}$ umkan $n / k /$ ur ibeddel ara unamek ihi d tameskalt n yiwen imesli .

Tafelwit 01 : asnager n tergalin

Tirgalin	B	b	c	Č	d	ḍ	ɖ	z	f	g	ǰ	h	j	k
Achal yella deg amud	28	48	78	10	44	207	62	64	81	78	11	23	15	79
Asnagar	0,026	0,044	0,072	0,009	0,040	0,19	0,057	0,059	0,075	0,072	0,010	0,021	0,013	0,073
Amedya	yeqrəb	tuh̄iret	ulæc	Čæn	ændæ	ænəb̄du	ləq̄dən	æzæl	æfurək	ægu	yəǰhəd̄	Lh̄əs	təjræ	rək̄dən

k	L	m	N	γ	p	q	r	r̄	s	ʃ
16	94	93	171	40	59	07	111	36	83	29
0,014	0,087	0,086	0,158	0,037	0,054	0,006	0,103	0,033	0,077	0,02
k̄orzən	ælælən	tumlilt	ləb̄ni	æγrom	tipæk̄iyin	æqb̄æyli	æmrær	tədr̄æ	ægris	ʃəbrən

tirgalin	T	t̄	t̄	x	z	ε	K ^w	B ^w	G ^w
Achal yellan deg amud	36	47	66	64	25	31	11	13	9
asnagar	0,033	0,043	0,061	0,059	0,004	0,028	0,010	0,012	0,008
amedya	təw̄ær	tətsəd̄	iṭij	lxiɖ	æzəT̄æ	nəsɛæ	æəK ^w æz	æcəB ^w ad̄	æd̄əG ^w æl

Tafelwit 02: asnager n tzeznayriyin .

Tizgnayriyin	y	w	W
Achl yellan deg amud	143	160	7
Asnagar	0,132	0,148	0,006
Amedya	yiw̄ən	Dəw	Wd̄ən

Taggrayt tamatut

Taggrajt tamatut

Tazrawt-a d tin imugen yef snat n tmeslayin n tantala taqbaylit deg snat n temnađin yemqaraben nezzeh Σelwan d Slim , d tazrawt i ikecmen deg tayult n tesnilest deg-s yella-d userwes ger snat n tmeslayin deg wayen yerzan aglam asnislan , deg tesleđt-a i negga gar- asent iban-d belli aserwes yesea sin n wudmawen , aya yettbin-id deg wayen i tent-yezdin d wayen i tent-yessemgaraden .

Deg tezrawt-a i nexdem neđfer tarrayt umussnaw André Martinet maca asuffey n yimeslicen s tarrayt n usenfel iman-is kan d awezyi imi tcudd yer tilin n tayunin taddayin id-yettwajemeen seg wamud , ilmend n tezrawt-a i nexdem i wammud id-newwi seg tmeslayin –a deg uswir asnislan nessawed ad nerr yef usteqsi id-nefka deg tmukrist , anda d-nufa timeslayin-a seant akk imesla n tmaziyt , am wakken id-nufa timeslayin-a seant acu tent-yezdin :

Tirgalin : /b / , /c / , / d / , / đ / , / f / , /g / , / ğ / , / h / , / ħ / , / k / , / l / , / m / , / n / , / γ / , / q / , / r / , / s / , / š / , / t / , / ț / , / w / , / x / , / y / , / z / , / z / , / ε / .

Tiγra : / a / , / o / , / i / , / e / , / u / .

Tizgenayriyin : / w / , / W / , / y / .

Ma d ayen itent-yessemgaraden d timeskal –a : / b / akked / p / , / b / aakked / b^w / , / b / aakked / w / , / k / akked / k^w / , / c / akked / č / , / ğ / akked / j / , / c / akked / č / , / đ / akked / ț / .

Imi leqdic-a yerza uglam n tmeslayt ,aglam-a d win wessiēen aṭas macci d ayen ara yettwaxdmen deg yiwen ukatay yef waya ilaq wid ara yesēun tabyest akken ad kemmlen anadi yef usentel-a.

Tiybula

Idlisen :

- BOUKOUS (A) : La phonologie de l'amazigh , Ed : Institut royale de la culture amazigh, 2009.
- MARTINET (A) : Éléments de linguistique générale,Ed:Armand Colon , Paris ; Juin 2013
- MARTINET (A) : La description phonologique avec application au parler franco-provençal d'haute ville (Savoie) , éd : M.J.MINARD , Paris –5°, 1945.
- MOHAND MAHRAZI : Iferdisen n temsiselt – tasniselt n tmaziyt , éd: Pages Bleues Int, 2018.
- TROUBET ZKOY (S.N):Principe de phonologie , Ed: libraire .C.KLINCKSLEK .

Isegzawalen :

- GEORGES MOUNIN : Dictionnaire de la linguistique ,première édition : 1974. Quatrième édition “ Quadriage “ : 2004 , janvier .
- Richa Elsam :Le grand dictionnaire Français , Tamaziyt , Tamaziyt , Français , éd: Tizzi-Ouzou ,2016 .

Imawalen :

- BERKAI (A) : Lexique de linguistique : Français – Anglais – Bérbère , Ed : L'Harmattan ,Paris , 2007.
- KARIM CHERIF : Lexique amawal , Français , Tamaziyt , Arabe ,éd : Richa Elsam , 2015 .

Tizrawin n nnig n turagt :

- AISSAOU (Q) ; 2007-208 : Étude comparée du deux parlers (parler d'Aokas et d'Irjen) Mémoire de magister , Université de Béjaia .

Idgan :

- P . 33 . PHONOLOGIE ET PHONÉTIQUE , SALEM CHAKER . HAL Id : hal - 01780808, [https : // hal – amu . archives – ouvertes . fr / hal – 01780808](https://hal-amu.archives-ouvertes.fr/hal-01780808), Submitted on 27 avril 2018 .

Timerna

Amawal

AWAL	Azal- is s tfransist
Agemmay	Alphabet
Tasniselt	Phonologie
Timsiselt	Phonétique
Ldgan	Position, point
Imeslic	Le phonème
Tameskalt	Variante
SPB	Système phonologique berbère
SPK	Système phonologique kabyle
Tayunin taddayin	Paires minimaux
Asenfel , amriri	Commutation
Timbda	Segmentation
Ijerriden	Trais
Asefk ayunwal	Pertinence
Agrimesla	Archiphoneme
tasnimeslict	Phonématique
Tasnizlict	La prosodie
Arawsan	Neutralisation
Tiqqrit	Ton
Anamek	Signification
Anixefuglan	Apico-dental
Isemgaraden	Distinctifs
Tæezzugt	Sourde
Taggayt	Occlusive
Tasincucant	Bilabial
Timsenzert	Nasale
Timsiwelt	Sonore
Tumrayt	Fricative
Tuffayt	Enphase
Tussda	Tension
Tanixeft	Apicale

Ammud

Tira tamsislit :

Aðris 01:

Yæl Cətwæ mæDən ləqdən æzəMur dæg təmnædt nein eəlwæn iþæedən æzæl n 35 n ikilumitrən γəf tūbirət iməzdæy ntæDært TþəGisən læwænægi æKən ædǰəməən æzəMurnsən uqbəl ædyəyli udfəl nəy ætyəČ uzərzur Šbəh zik ædruhən dǰræwən γər yigræwəNsən Trohun d̄tiwæculin æKən æræ dyəb̄du yitij Trohun yæk iəGælən ntwæcult æbæedæ mi æræ yəlhu lhæl yæl æəGæl æcu æræ yæwi yids ælælən æK^w æræ yihwiğ iulqæd iueəBi dufraes n uzəMur wæ ædyəDəm yids æəK^wæz wæ dtægəlzimt wæ duSu itəBəq d̄tiPækiyin wæ æd yəGlu suewin nəy æγrom titæburin æmrær yæl wæ ændæ idyusæ uzəMuris yəqrəb nəy yəb̄eəđ yəLæ win yəTruhun s udær nəy s trənsport ulæc æqbəyli ur nləqəđ æræ æzəMur imi yəTwəhsəb̄ d̄əmeiwəNsən mæCi Læn wiđ ityəTækən d̄æəMæl Læn kræ nimukæn ur nəfris æræ TæČærən d̄isəNænən Læn d̄æyən imukæn idəg yəLæ ugris d̄usəMid ur iweæn æræ itij γæs æKən ləqbəyəl Səbrən Tcəeilən timəst səhmæyən ifəSəNsən æKən ur tənīTətəf æræ Šər γæs æKən təwəər tiqit nZit iujmæe mæenæ ləqdən slfərĥ dtədsæseəDæn lwəqt bwægærəsən sZhu tikwæl mæ yəLæ d̄ædu nəy d̄ægu ur Truhun æræ imi yəThuzu t̄əjræ mæenæ mæ d̄æzγæl Trohun mi Wdən γər sæzəMur ædSun uSu Dæw tzəMurt wiđ izəwrən æd̄ælin sufəLæ ædcærwən mæ d̄tilæwin ædləqdənt ukəSær swænuz æKən æd̄æSənt æræc bæc ur rəkđən æræ æzəMur mæ yəLæ ufurək məQrən æsGən Səlum mæ ulæc ædyəcləx mi tidcærwən ædtəfrun ædtəMrən γər tcəkærin mi kəMlən æk ædtæwin γər ləmeənsræ bəb̄ nləmeənsræ ætyəb̄du d̄tiXæmin yæl yiwən ædyərgū Nuþæs mæcæ rəZun ædsfəqdən mæ yəZəđ wæylæs nəy ælæ.

Aðris 02:

Æs æməzwæru nəy d̄itæzwæræ mi æræ b̄dun æd̄bnun æXæm iləq ædyizən lsisæn səg lsisænæ æræ kwmæšin ləbni ædsælin lsæs d̄lsæsNi ædGən t̄iyəmær t̄iyəmær mæČi æmipoṭunənæ nturæ Twæxədmənt suzro ætənxədmən æKən æd̄cəKlən æzroNi mi Sæwđən əyəSi æd̄xədmən t̄iqocæc æd̄xədmən t̄igəjdæ TæWintid səg^oæsif æKəđ Tfəgəgin t̄isæliwin t̄isæliwiNi mi ifuk æsəntxədmən lqærmud Læn wiđ ixəDmən d̄ticirin nəy t̄iplæcin æk^w d̄timəctəh̄ æd̄tswəhlən iwæmək̄ æræ ædrnun æqərmud̄ æqərmud̄Ni mi ifuk s Šəhæ d̄læhnæ æd̄k̄əcmən γər d̄æxəl æd̄xədmən æk̄æl ntumlilt æd̄təəfsən s idærəNsən ædsəlyənt Æk^w mbæeəd æsæwđənt s wək̄æl ærqæc ləæli d̄æwræy ælæmæ yəTnəcruruq æd̄æseiwdən æd̄tidnəsləy məRæ ædyəTəcruruq kəməl kt̄ær nləplæt̄ nturæ mi yəfuk wək̄ælNi æwræy æd̄æsnəxdəm tumlilt tumliltNi æd̄æsnəxdəm iri s wəDæ d̄ək̄æl d̄æwræy mæelic æd̄æst̄xədməđ ticrəđ ædyəQim uXæmNi æKæ ædyəTfəgiğ ædnəxdəm t̄iWuræ ædnəxdəm lədwəq æd̄t̄ili t̄æerict̄ t̄æerict̄Ni æd̄æst̄xədməđ

tisəDærin æniyər ædælin mæ yəhwæyəsən ædæstxədməd tæWurt ædTidhəjbəd ædæstxədməd
tæWurt ædtəGænəd dəgs ædtuqləd æyən ædæstxədməd lkænun ædtæwid isyærən
ædtəcæælæyəd dəgs timəst timəstNi ædæstxədməd inyən mæ iəjbæm yinøy bwækæl nøy win
bwuZæl æKən təbyid tæsəksuT bwækæl æyəngəy nusyær tɪyənḡiwin bwusyær tæbuqəlt
bwækæl ændæ ærə tsəSəd lḡəfnæ nidəQi ...ær dæxəl nḡəfnæNi lwæcul ædZin yæl id ædæČən
mi Čæn s Šæhæ dləhnæ ædKsən ædrən Duzæn ær imədqæNsən æmək iæcən idTæwin
tæmeictNi æKən dḡg iXæmən ædxədmən ædseun lmæy izgærən izgærəNi ædæsənxədmən
tifruyin ...lmæeunNi s wæyəs ærə kərzən æKən iyəzgerən ædkærzən ædrnun æəKæz s wæyəs
ærə tənəhrən mi wæerən ædyəzwir yiwən sdətNsən yiwən itəbæe sdəFir ætənidKæt ædlhun
wigəd ikərzən nəZæh wid ihərtən ikərzən ædlhun dləSnin ædēDin ləhun Nig Dæw ntənqəlt
wiyəd ur nəhr̄it nøy ur nəkriz ærə ædæsənwlihən ædæsənsəhfædən mi yiwəd lwəqt unəbdu
dlæhnæ rəBi təlæ tɔyərɔrt yəlæ lkænun təlæ tæerict tæerictNi ædæsəxdmən tīsəDærin
ædtælid γərs mæ təbyid ædtəTsəd dəgs .ædəkæn ædnəsərs fəLæs ik^wufæn Læn tkwufætɪn
dtiməctuhin Læn yik^wufæn diməQrænən æNəctilætən nətæČær̄itən dnæemæ nətæČær̄itən
dir̄dən ibæwən ædtxədməd tædwigt tædwigtNi ædtəSærsəd mæ təbyid γərsənt lqut Təsəntəd
Nig lkænun æKæ ædyəhmu lqutNi ur yətismid ærə nəGæn ær lqææ nətəSu ægərt̄il ædtəSud
yiwən wæelæw nøy æyən tæseid nət̄xiditən t̄ifæruca s ifæSəNøy ædnətəs ær lqææ
ædtəSumtəd cwit mæ dwin ur nəsei ærə ædyəsūMət̄ tæk^wərsit̄ nicətidən nxəDəm ihuyæk
nijærqəq nət̄yumuysən ætən æyəs̄i æmək̄ Teicin zikNi dḡg iXæmənNsən ædtəGəd dḡg t̄isitə
uLi t̄iyətən dæyæ i yət̄ilin dḡg udæynin yət̄ili dḡg tæymərt mæ drus nlmæl iyəLæn æd tər̄nud
γurs isyærən s wæyəs itsəwæyəd æmeicNøy æmeic nuXæm ...Duh̄ nwəsγær ædyəsəu ifæSən
ædiəLæq ær ucæcfæl ædtəGəd ær dæxəlis lufæn.æyər̄bæl ædəstsəntəd tæməsmərt ædæsgənt̄
æk^w æKən ædtəLæq ær lh̄id dæy ædtəxdəm t̄imədriyin dt̄əhər̄fit ædtəSərs dḡg t̄bæqəct
t̄iqəd̄hin æbudu t̄ir̄butin .æzət̄æ ænægər̄ ædiəLæq dt̄əsgæ d̄iyən ær ucæcfælNi æzət̄æNi
ædæstəxdəm t̄ijəbəd̄in iyūRæm æxəcki nək̄ni æKæ isnəQær Læn widisyəQærən æəK^wæz wæ
æxəcbi ædtəzdəd s uyəzil ælæmæ ifuk yəsəe 8 niyælən æyəs̄i ezizən dæyægi məhsub
inxəDəm zik nək̄ it̄ənyəGærən nəxdəməd ulæ dlqææ ærə tənGər̄ dnək̄ iyət̄æt̄æfən
tæsəgruyt kuləc dnək̄ it̄ixəDmən ædtəyqəy ær ucæcfæl ædzdəy ;æslæyægi s ufuibw æk^w
itsəlyəy æXæm ur təMid̄ ædt̄idfyəd s wækæl ædrohəy ædæwiγ ækæl γəf uzæguribw ædæwdəy
ætəSifəy s uyər̄bæl ætxədməy dt̄iXæmin ædsəlyəy iyis æXæm ædyəQim ædyəcəal xir̄ nwiḡi
nt̄urə æSægi bȳiy ædtəSəy æKən kul̄ æs ædæsənxədmən tæfəngəlt swæyəs inət̄əMir ær

tþuqæltNi nwæklæf mæ ulæc ædwaSxøn wæmæNi dīsæMædøn æm ufrijidærægi idnætæy æK^w turæ ntsæBæltægi nturæ tisæBælinæ ulæhøditønt æyæLi Ksønt kulæc turæ yuyæl duZæl dplæstik næsæwæy æyrom næsæwæy þærkukæs saksu æcæBæd læmsømøn tihþulin ;zikNi dæyæ inæsæwæy ur næsæwæy æræ wigi nturæ ur tæNæSin æræ næsæwæy æþisær s wæyæs æræ tæČæd ædtæsmiræd wiyæ ær dæxøl ntqæbsit ædtæGæd siyis ædtæČæd dæyægi swæyæs intæt nuKni ur ntæt æræ æk^w wigi nturæ win yæseæn lmæy ædyæseu æyæfki cwit uyæfki ædyæČ mæ ulæc ædtæČæd æKæn hæfi saksu ædtidsæbwæd nxæDøm tæyædiwt tægæ nætæyi fælæsøn lwæqtNi ntæþhirin nxæDøm tihþirin nætæwid lubyæ tumætæic ifælfæl ntæt yisøn ticki tiwqæd Cætwa ulæ mæ tæseid tiqit n zit ædtæGæd siyis mæ ulæc ædtæČæd dæhærfi mæ ulæhæd ;yæLæ ufræg tæLæ tæWurt nøy æsqif mi æræ tæZud yiwæt ntæjræ ædtæDærid sdæt ntæWurt ædtæDærid dægs æfræg æNæctilæ tæseid æklæf mæ tæseid yædyæq ædyædyæq mæ yæwsææ ædyæwsææ ufræg mæ tæþyid Dærbægi Dærb ædtørnuð tæyuræft s ufælæs sælyøn æK^w s wæklæf s wæklæf mæRæ ihønun isælyøn s ufælæNi ædtxædmæd ncir iDærbNi ætidsæqfæd DærbNi ædæstxædmæd ncir s ufælæNi ædtørnuð dtæyuræft mæCi æm æKæ dædæli idælæyin æm turæ dncir ixæDMøn ædrohøn ær wæsif ædnæjrøn tjur ædæwin ncir ætxædmøn ityuræft s ufælæ nDærb dæyæ inxæDøm zik .

Aðris 03 :

næK d yiwøn uhiræfi mæci d bæþæiyiTid yæĜæn hæfdæŦt wæhdi Kæn æKæ liy kæsæy lmæy dæg idurær imi imyiyæ yæLæ yærNøy liy xæDmøy lmædyæ dæcu æræ miniy læqbæyæl æk Tæyøn tægærtilt læmðalæ næLæ næsææ tægærtilt fsiyT eiwdæy xædmøyis cæwyæ cæwyæ ælmi uFiy imæniw xædmæŦt æd græy tigmædt Ŧføyæd dæg uzru yiwøn yiwøn æd tæksæy æd tæføy æd tilwiy imyiyægi yæghæd æf udlæs læwæyæt ælæq æd tæseuð tufælt tizit nb^wæru æKæn æd tæzædædisønt lhifægi tæhwæĝ læwsææ lxætær xædmøy lmædlu æKæd tægærtilt .

Aðris 04 :

tæfælæht æyæLi (tædšæ) si zik iTønæDøm mæhsuþ æKægi kæn iTidnufæ zik win yæseæn tæfælæht d æmærkænti tæfælæht d ækræz b^wæklæf d æræPi nlmæy tiyuzæd tīsætæ tiyæŦæn mæhsuþ æyæ æK^w iyæLæn dæg tæfælæht ulæc æqbæyli ur nxæDøm æræ tæfælæht mæ ulæc æK^w æd ixædm tæþhirt mæhsuþ d Tinæ d tæmeictnsøn TæZun yæl lxædræ iføyføy tumætæic lbætætæ tæjilbænt ihæwøn tægæ Činæ æyæ æK TæZun sufus mæ d irdøn kærzænæsøn s tuga nyæzgarøn.

Aðris 05 :

NæK^w æzætæ æyæLi uFiytid dæg uXæm sæld mi Liy mæZiyøy Krøyd s lhæsis uFiy yæMæ tæTægit sæg zik yæMæ dæyøn tæWitid sæg yæMæs næK hæfdæyt s yurs d nætæt mæhsuþ id æyærbæziw ihi

iwæKøn æd Txædmæd æzæTæ læqontæs ætæs ntyæwsiwin ilæq æd tilid thæGæd ædræf iLæm iymæ d æzæGæy nøy d iymi itæbyid æd txædmæd syin æKin æd hæGid ifæGægøn glud s tsæræ nsæf tæmrært tijæBædin sin ijæBædøn lxið ulmæ d uyæzil mi dhæGæd æK^w læcyæl ætæsæ (tædsæ) zæmrænt tlæwin æd Gænt wæ æd bðunt tæguri nuzæTæ dæg tæzwæræ æd zunt isægræ d lqæææ s læhsæb ilæq æd færzænt lqis ihwægønt nøy byænt yiwæt sægsønt æd tæTæf ruh tæyd æd tæTæf tæsggrunt mæ d tistlætæ æd Tæzæl s lxið gæræsnt ælæMæ yiwæd lqis byænt nøy ilæqøn imi æd Tjæbidønt æd færqønt æsutu s yiyunæm æKøn dæyøn æd tønTætføn s uzøyær ær s ifæGægøn syin æKin æd kæcmønt yær uXæm æd tæGønt yær tirgliwin ihæDøn sæg wæyøn yær tsæræ nsqæf imiræn æd bðunt æd Tærqønt lxið nyilniNi s usæli nuæK^wæz nyilni æd zdønt yurs tæburhæet æcu d næTæt idyæzwæræn ændæ æræ tæTæf tijæBædin æræ yæQnøn yær tirgliwin yiwøn dæg tæmæ tæyæd dæg tæmæ Nidøn Æk^w ihi æzæTæ yæTæwhæGæ yiwæd æKøn æd æwint ulmæ dæg ustū yiwøn d æsæwøn wæyæd d æşubu d usidær nuyænim syin æd zdønt ulmæNi s uyæzil æKøn ælæmæ yiwæd yær tæGæræ d æbørnus nøy d æcæTid .

Tira tasnislit :

Adris 01:

Yæl Ctæwæ mDn lqdn æzMur dg tmnædt n ein elwan ihædn æzæl n 13 n ikilumitrn yf tubirt Sbh zik æd rohñ d ægræwn yr yigræwn nsn Trohñ d tiwæculin æKn æræ d ybðu yitij imzdæy n tæDært Tbgisn læwæ ægi æK^w æd jmen æzMur nsn uqbl æd yyli udfl ny æt yč uzrzur Trohñ æKw isgæln n twæcult æbæædæ mi æræ ylhu lhæl yæl æsgæl æcu æræ yæwi yid s ælæln æKw æræ ysqdc i ulqæd i uæBi d ufræs n uzMur wæ æd yid s ææK^wæz wæ d ticulæd wæ d uSu itBq d tipækiyin wæ æd yGlu s uæwin ny æyrom titæburin æmrær yæl wæ ændæ id yusæ uzMur is yQrb ny ybæd yLæ win yTrohñ s udær ny s trænspon ulæc æqbæyli ur nlqd æræ æzMur imi yTwæhsæb d æmeic nsn mæCi Læn wid it yTækn d ææMæl Læn kræ n imukæn ur nfris æræ TæČærn d isNænn Læn dæyn imukæn i dg yLæ ugris d usMid ur iweæn æræ yitij yæs æKn lqbæyl şbrn Tceiln timst şhmæyn ifæSn nsn æKn ur tn-iTæætæf æræ Şr yæs æKn twær tiqit n Zit i ujmææ mæænæ lqdn s lfrh d tdsæ sæDæn lwdt bwægær æsn s Zhu tikwæl mæ d æzyæl Trohñ mi Wdn yr s æzMur æd Sun uSu Dæw tzmurt wid izwrn æd ælin sufLæ æd cærwn mæ d tilæwin æd lqdn ukSær s wænuz æKn æd sæsnt æRæc bæc ur rkdn æræ æzMur mæ yLæ ufurk mQrn æs Gn Slum mæ ulæc æd yclæx mi t id crwn æd tfrun æd t emrn yr tcKærin mi kMln æK^w æd tæwin yr lmeænşræ æKn æt id zdñ mi tWin yr lmeænşræ bæb n lmeænşræ æt ybðu d tiXæmin yæl yiwn æd yrğu Nuþæ s mæcæ rZun æd sfqdn mæ yZd wæylæ s.

Adris 02:

Æs æmzwæru ný d̄ tæzwæra mi æra b̄dun æd̄ bnun æXæm ilæq æd̄ yizn lsisæn sg lsisæn æ æra kumæsin l̄bni æd̄ sælin lSæs Ni æd̄ Gn tiymær̄ tiymær̄ mæci æm ipuṭunn æ n t̄uræ Twæx̄dmnt s uzru æd̄ t̄n x̄dmn æKn æd̄ ckl̄n æzru Ni mi Sæw̄dn æ yLi æd̄ x̄dmn t̄iqucæc æd̄ x̄dmn t̄igjdæ Tæwin t id sg wæsif æKd̄ Tfgægin tisæliwin tisæliwin Ni mi yfuk æsnt x̄dmn lqærmud Læn wid̄ ix̄Dmn tincirin ný tiplæcin æK^W d̄ timctæh̄ æd̄ t̄ swæhln i wæmk æra æd̄ rnun æqrmud̄ æqrmud̄ Ni mi ifuk s Sæhæ d̄ læhnæ æd̄ kcmn yr̄ dæxl̄ æd̄ x̄dmn ækæl n tumlilt æd̄ t̄ efsn s yidærn nsn æd̄ sl̄ynt æK^W mbed æs eæwdnt s wækæl ærqæc læli d̄ æwraey ælmæ yTncruruq æd̄ æs d̄ neiwd̄ æd̄ t̄ id nsl̄y mRæ æd̄ yTcruruq kæml̄ k̄tr n l̄plæt̄ n t̄uræ mi yfuk wækæl Ni æwraey æd̄ æs nx̄dm̄ tumlilt Ni æd̄ æs nx̄dm̄ iri s wæDæ d̄ ækæl d̄ æwraey mæelic æd̄ æs tx̄dm̄d̄ ticræd̄ æd̄ yQim uXæm Ni æd̄ yTf̄giḡ æd̄ nx̄dm̄ tiWuræ æd̄ x̄dmn l̄dwæq æd̄ t̄ili tæerict̄ tæerict̄ Ni æd̄ æs tx̄dm̄d̄ tisDærin æniyr̄ æd̄ ælin mæ yhwæy æm æd̄ æs tx̄dm̄d̄ tæWurt̄ æd̄ t̄Gænd̄ dḡ æd̄ æs tx̄dm̄d̄ lkænun æd̄ tæwid̄ isyær̄n æd̄ t̄cæælæyd̄ dḡ s tims tims Ni æd̄ æs tx̄dm̄d̄ inyn mæ yejbæm yiny n wækæl ný win n wuZæl æKn t̄byid̄ tæksuṭ̄ n wækæl æynĜæy n usyær̄ t̄iynjiyin n usyær̄ tæbuqælt̄ n wækæl ændæ æra t̄ sSd̄ l̄ġfnæ n id̄Qi ... Ær̄ dæxl̄ n l̄ġFnæ Ni lwæcul æd̄ Zin yæK^W æd̄ Čn mi Čæn s Sæhæ d̄ l̄hnæ æd̄ Ksn æd̄ rn Duzæn ær̄ imdqæn nsn æmk̄ iææcn id̄ Tæwin tæmeict̄ Ni æKn dḡ iXæmn æd̄ s̄eun lmæy izgær̄n izgær̄n Ni æd̄ æsn x̄dmn t̄ifruyin i wiNæ ...lmæeun Ni s wæys æra kærzn æKni yizgær̄n æd̄ k̄rzn æd̄ rnun æEKwæz s wæys æra t̄n nhr̄n imi uern yizgær̄n æd̄ yzwir̄ yiwn s̄dæt̄ sn yiwn ytæbæe s d̄Fir ætn id̄ Kæt̄ æd̄ lhun wiyæd̄ ikærzn nzæh wid̄ ihært̄n ikrzn æd̄ lhun d̄ l̄snin æd̄ εDin lhun Nig Dæw n t̄nqlt̄ wiyæd̄ ur̄ nhr̄it̄ ný ur̄ nk̄riz æra æd̄ æsn wlihn æd̄ æsn sh̄fdn mi yiwd̄ lwqt̄ unb̄du d̄ læhnæ r̄Ri tLæ t̄yr̄yr̄t̄ yLæ lkænun tLæ tæerict̄ tæerict̄ Ni æd̄ æ x̄dmn t̄isDærin æd̄ tælid̄ yr̄ s mæ t̄byid̄ æd̄ t̄Tsd̄ dḡ s .æd̄ kwæn æd̄ nsrs fL æs ik^Wufæn Læn tk^Wufæt̄in d̄ timct̄uh̄in Læn yik^Wufæn d̄ imQrænn ænct̄ ilæ t̄n nTæČær̄ it̄n d̄ næemæ nTæČær̄ it̄n d̄ irdn̄ ibæwn æd̄ tx̄dm̄d̄ tædwigt̄ æd̄ t̄Særsd̄ mæ t̄byid̄ yr̄ snt̄ lqut̄ Tæsnt̄ d̄ Nig lkænun æKæ æd̄ ȳhmu lqut̄ Ni ur̄ yTismid̄ æra nGæn ær̄ lqæææ nTSu ægr̄t̄il æd̄ t̄Sud̄ yiwn wæelæw ný æyn t̄seid̄ nTxid̄ it̄n d̄ t̄ifruca s ifæSn Ný æd̄ nT̄s ær̄ lqæææ æd̄ Tsumt̄d̄ cwit̄ mæ d̄ win ur̄ nsei æra æd̄ ysuMt̄ tækr̄sit̄ n icT̄id̄n is nx̄Dm̄ ihuyæk n ijærqæq n nTyumu isn æt̄æn æ ySi æmk̄ Teicin zik Ni dḡ iXæmn nsn æd̄ t̄Gd̄ dḡ t̄isitæ uLi t̄iyT̄n dæyæ i yTilin dḡ udæynin yTili dḡ tæymrt̄ mæ d̄rus n lmæy ybæn æd̄ tærnud̄ yr̄ s isyær̄n s wæys i tsWæyd̄ æmeic Ný æmeic n uXæm ...Duḥ n wsyær̄ æd̄ yseu ifæSn æd̄ iεLæq ær̄ ucæcfæl æd̄ t̄Gd̄ ær̄ dæxl̄ is lufæn æyr̄bæl æd̄ æs tsnt̄d̄ tæmsmært̄ æd̄ æs sgmnt̄ æK^W æKn æd̄ t̄elæq ær̄ lhid̄ dæy æd̄ tx̄dm̄ t̄imædriyin d̄ tærfit̄ æd̄ t̄særs dḡ t̄bæqct̄ tæqd̄hin æb̄udu t̄irbutin æzTæ ænægær̄ æd̄ iεLæq d̄i tsgæ d̄iyn ær̄ ucæcfæl Ni æzTæ Ni æd̄ æs tx̄dm̄ t̄ijbædin̄ iyunæm æxcki

nK^Wni æKæ is nQær Læn wid is yQærn æεK^Wæz wæ æxcbi æd tzdđ s uyæzil ælæmæ ifuk ysææ
8 n yiyæln æ ySi d æyægi mhsub i nxDm zik Nk i yzædn Nk i ysqærdæcn Nk itn yGærn nxDm
d ulæ d lqæææ æræ tn Gær d Nk i yTæTæfn tæsgruyt k^Wulc d Nk it ixDmn æd telQy ær ucæcfæl
æd zdγ.æslæy ægi s ufus iw æK^W it slyæy æXæm ur tMid æd t id Fyđ s wækæl æd rohγ æd
æwiγ ækæl γf uzægur iw æd æwdγ æt sify s uyrbæl æd tid xđmγ d tiXæmin æd slyæy iyi s
æXæm æd æwiγ tumlilt γf uzægur iw æd æwdγ æd T dzγ æd t sify æd slyæy yis s æXæm æd
yQim æy cSl xir n wigi n turæ. Æs ægi byiy æd tseuy æKn k^Wul æs æd æs nxđm tæfnğælt s
wiys i nTεMir ær tbuqælt Ni n wækæl mæ ulæc æd wSxn wæmæn Ni d isMædn æm ufrijidær
ægi id nTæy turæ n tsBælt ægi turæ tisBælin æ ulæh itnt æ yLi Ksnt kulc turæ yuyæl d uZæl d
plæstik nsWæy æγrom bærkuks sksu æcBæd lmsMn tihbulin zik Ni d æyæ i nsWæy ur nsWæy
wigi n turæ ur tn nSin æræ nsWæy æbişær s wæys æræ tČđ æd tsmird cwiya n zit ær dæxl n
tdbšit æd tGđ sg s æd tČđ d æyæ s wæys i ntT nukni ur ntT æræ æK^W wigi n turæ win ysææn
lmæy æd yseu cwit uyfki æd yČ mæ ulæc æd tČđ æKn hæfi sksu æd t id tsWđ s tydiwt tægæ
nTyi Fl æsn lwqt Ni n tħirin nxDm tihirin nTæw id lubyæ tumætīc ifyfl ntT yis sn ticki tiwd
d Ctwæ ulæ mæ tseid tiQit n zit æd tsGđ si yis mæ ulæc æd t tČđ d æhrfi ulæhd yLæ ufræg tLæ
tWurt ny æsqif mi æræ tZud yiwt n tjræ æd tDærid dg s sdæt n tWurt ny usqif tæslnt ny tæzMurt
ny tænlT æd tseud sdæt n tWurt æd tDærid dg s æNct æ ilæ t tseid ækæl mæ tseid ydyæq æd
ydyæq mæ yWsææ æd yWsiε ufræg.Mæ tbyid Drb ægi Dærb æd Tærnuđ tæyurfT s uflæ s slyu
æK^W s wækæl s wækæl nRæ i bNun i slyn s uflæ Ni æd txđmđ ncir i Dærb Ni æd t id tsqfd
æDærb Ni æd æs txđmđ ncir s uflæ Ni æd trnuđ d tæyurfT æm æKæ d ædæli i dælæyn æm
turæ d ncir i xdmn æd rohn ær wæsif æd nğrn tjur æd æwin ncir æd txđmn i tγurfT s uflæ n
Dærb d æyæ i nxDm zik .

Adris 03:

nK d yiwn mæci d bæbæ yi T id yĠæn hfđy T wæhđi kæn æKæ liy kSæy lmæy dg idurær imi
imyi æ yLæ γr Ny liy xDmγ lmdyæ dæcu æræ miniy lqbæyl Æk^W Tæyn tægrtilt lmdlæ nLæ
nseæ tægrtilt fsiy T eiwdγ xđmγ is cwyæ cwyæ ælmi uFiy imæn iw xđmγ T æd gsæy tignædt
tFyđ dg uzru jwin jwili æd tksy ad tFæy æd tilwiγ imyi ægi yghđ æf udlis lwæyt ælæq æd tseud
tufælt tizit n wæru æKn æd tzdđ isnt lhīrfæ ægi thwæğ lwsie lxætær xđmγ bu lmdlu æKđ tgrtilt.

Adris 04:

tæfLæht æ yLi (tdsæ) si zik iTnxDm mhsub æKæ ægi kæn It id nufæ zik win ysææn tæfLæht
d æmrkænti tæfLæht d ækræz b^Wækæl d ærPi n lmæy tiyuzæd tisitæ tiyTn mhsub d æyæ æK^W

i yLæn dg tflæht ulæc æqbæyli ur nxDm æræ tæfrkæ s mæ ulæc æKæd ixdm tæbhirt mhsub d Tinæ d tæmeict nsn TZun yæl lxdrae ifyfy tumætïc lbætætæ tæjilbænt ibæwn tægæ Činæ æyæ æK^w TZun sufus mæ d irdn krznæsn s tugæ nyzgærn s ufus mæ d irdn krzn æsn s tyugæ n yzgærn .

Aðris 05 :

NK^w æzTæ æ yLi uFiy t id dg uXæm sld mi Liy mZiyy Kry d s lħs is uFiy yMæ tTgit sg zik yMæ dæyn tWitid sg yMæ æs nK hfdy s yur s d nTæt mhsub i d æyrbæz iw ihi iwæKn æd Txdmd æzTæ læqnt æs ætæs n tyæwsiwin ilæq æd tilid thGæd ædræf iLm iymæ d æzGæy ny d iymi i tbyid æd txdmd syin æKin æd hGid ifGægn glud s tsæræ n sæf tæmrært tijBædin sin ijBædn lxið ulmæ d uyæzil mi d hGæd æK^w lcyæl æ tæsæ (tdsæ) zmrnt tlæwin æd Gnt wæ æd bdunt tæguri n uzTæ dg tæzwæræ æd zunt isgræ d lqææ s læhsæb ilæq æd færznt lqis i hwæğnt ny byænt yiwt sg snt æd tTf ruh tæyd æd tTf tæsgrunt mæ d tis tlætæ æd Tæzæl s lxið gær æsnt ælæMæ yiwð lqis byænt ny ilæqn imi æd Tjbidnt æd færqnt æsutu s yiyunæm æKn dæyn æd tn Ttfn s uzyær ær s ifGægn syn æKin æd kcmnt yr uXæm æd tGnt yr tirgliwin ibDn sg wæyn yr tsæræ n sqf imirn æd bdunt æd Tærqnt lxið n yilni Ni s usæli n uEK^wæz n yilni æd zdnt yur s tæburbæet æcu d nTæt id yzwærn ændæ æræ tTf tijBædin æræ yQnn yr tirgliwin yiwn dg tæmæ tæyd dg tæmæ Niðn Æk^w ihi æzTæ yTwhGæ yiwð æKn æd æwint ulmæ dg ustū yiwn d æsæwn wæyd d æşubu d usidr n uyænim syn æd zdnt ulmæ Ni s uyæzil æKn ælæmæ yiwð yr tæGæræ d æbrnus ny d æcTid .

Tira tumrist:

Aðris 1:

Yal ccetwa , medden leqden azemmur deg temnađt n Σin Σelwan i ibeeden azal n 13 n yikilumitren yef tubiret .Imezday n taddart ttbeggisen lawan-agi akken ad jemsen azemmur-nsen uqbel ad yeyli udfel ney ad tyečč uzerzur . Sbeħ zik ad ruħen d igrawen yer yigran-nsen, ttruhun d tiwaculin akken ara d-yebdu yitij ttruhun yakk iæggalen n twacult d aqcic ney d taqcict abaeda mi ara yelhu lħal , yal aeggal acu ara yawi yid-s n alalen akk ara yesseqdec i ulqad , i uebbi d ufras n uzemmur wa ad yeddem yid-s aekkaz , wa d tagelzimt , wa d ticullađ , wa d ussu itebeq d tipakiyin , wa ad yegglu s uewin ney ayrum , tiřaburin , amrar .Yal wa anda id-yusa uzemmur-is yeqreb ney yebæed (yella win yettruhun s uđar ney s transport) , ulac aqbayli ur nleqed ara azemmur imi yettwahsab d ameic –nsen, maci llan wid it-yettaken d aemmal , llan kra n imukan ur nefris ara ttaččaren d isenanen , llan dayen imukan ideg yella

ugris d usemmid ur iwēan ara itij ɣas akken leqbayel sebbren ttceēilen timest seḥmayan ifassen-nsen akken ur ten-ittetef ara šser ɣas akken tiqit n zzit tewær i ujmae maēna leqden s lferḥ d teḍša , sēddan lweqt gar-asen s zhu , tikwal ma yella waḍu neɣ agu ur ttruhun ara imi yetthuzu tejra maēna ma d azyal ttruhun . Mi wwden ɣer s azemmur ad sun ussu ddaw tzemmur , wid izewren ad allin s ufella ad cerwen ma d tilawin ad leqdent ukessar s wanuz akken ad easent arrac ur rekden ara azemmur , ma yella ufurek meqper as- ggen selum ma ulac ad yeclex , mi t-id-cerwen ad tefrun ad tēemren ɣer tcekkarin , mi kemmlen ad tawin ɣer lemeansra mi tewwin ɣer lemeansra , bab n lemeansra ad t-yebdu d tixxamin yal yiwen ad yerɣu nuba-s , maca rezzun ad sfeqden ma yezzed wayla-nsen.

Aḍris 2 :

Tafelaḥ a yelli seg zik iten-xeddem maḥsub akka it-id-nufa ,zik win yesean tafellaḥt d amarkantit tafellaḥt maci d akraz n wakal kan d arebbi n lmay ,tisita tiyuzad,tiyetten maḥsub d ayen akk yellan d tefellaḥt,ulac aqbayli ur nxeddem ara tafellaḥt yal yiwen ixeddem tafarkas ma ulac akk ad yexdem tabḥirt maḥsub d tina i d tameict-nsen ,ttezzun akk lxeḍra: ifeyfey,lbaṭaṭa,tajilbant,ibawen,Aya akk ttezzunt s ufus ma d irden karzen –asen s tyugga.

Aḍris 3:

Nekk azetṭa-a ayelli uffiy-t-id deg uxxam seld mi lliy mezziyey kkrey-d s lḥes-is ,uffiy yemma tetteg-it seg zik ,yemma dayen tewwi –id seg yemma-s nekk ḥefdeɣ-t s ɣur-s d nettat meḥsub i d aɣerbaz –iw , ihi iwakken ad ttxedmed azetṭa laqent-as atas n tyawsiwin ilaq ad ttili-d theggaḍ aḍraf illem iɣma d azeggaɣ neɣ d iɣmi i tebyid ad ttxedmed syin akkin ad heggiḍ ifeggagen glud s tsara n sef ,tamrart,amaynuj,tasakunt,,isegra,iɣunam ,aekkaz n yilni ,snat n tjebbadin , sin ijebbaden lxiḍ ulma d uyazil , mi d-heggaḍ akk leɣyal –a a tasa teḍsa ,zemrent tlawin ad ggent wa ad bdunt taguri n uzetṭa ,deg tazwara ad zunt isegra d lqaea s laḥsab ilaq ad farzent lqis i ḥwaɣent neɣ byant yiwet seg-sent ad tetṭef ruḥ tayed ad tetṭef tasegrunt ma d tis tlata ad ttazal s lxiḍ gar-asent alamma yiweḍ lqis byant neɣ ilaqen imi ad ttjebdent ad farqent asutu s yiɣunam akken dayen ad ten – tetṭfen s uzeyyer ar s ifeggagen syen akkin ad kecmēt ɣer uxxam ad teggent ɣer tirgliwin ibedden seg wayen ɣer tsara n sqef imiren ad bdunt ad ttarant lxiḍ n yilni –nni s usali n uekkaz n yilni ad zdent ɣur-s taburbaet acu d nettat id-yezwaren anda ara tetṭef tijejjadin ara yeqqnen ɣer tirgliwin yiwen deg tama tayed deg tama nniḍen akk ihi azetṭa yettwehga yiweḍ akken ad awint ulma deg ustu yiwen d asawen wayeḍ d ašubu s usider n uɣanim syin ad zdent ulma-nni s uyazil akken alama yiweḍ ɣer taggara d abarnus neɣ d acetṭid.

Aḍris 4:

Nekk d yiwen uḥirafi maci d baba i d-yeḡḡan senɛa-a ,ḥefɛy-tt waḥdi kan akka lliy kessey lmay deg udrar ,imi imyi –a yella yer-nney lliy xedmeɣ kan tiyawsiwin timezyanin,xedmeɣ lemɛdella ,nella nesea tagartilt ffsiy-tt εawdeɣ xedmeɣ-tt,ttelimeɣ cewya cewya almi uɣaleɣ sneɣ,ad ksey tignaɛ d azeggzaw ad teḡay ad yeqqar ad tteggay deg waman ad tilwiɣ ,imyi-a yejhed af udles ,ilaq ad tessud tuflalt tizit n waru akken ad tteɛdeɛ -sent ,lḥirfa –a teḥwaj lewsie n wul imi ur tezmireɛ ara ad ttesaliɛ di saɛa yal tayawsa teḥwaj lwaqet-is .